

Tabor

1946

GENERAL LEON RUPNIK

1996

1996

EL FORTIN

5-6

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov
TABOR je last in vestnik Tabora SPB. — Mnenja Tabora SPB
predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora.

Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič
Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo
lic. Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene
Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los
Anticomunistas Eslovenos Unidos.

Director: Ing. Antonio Matičič,
Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.
Propietario: lic. Ivan Korošec

Composición, diagramación, armado e impresión:
Talleres Gráficos VILKO S. R. L., Estados Unidos 425
(1101) Buenos Aires, Argentina, Tel. 362-7215 - Fax: 307-1044

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 321.385

NAROČNINA: Za vse države 20 USA dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, pošiljajte na naslov:
Bogoslav Sustersic, Gral. Vacca 988 (1686) Hurlingham,
Pcia. Buenos Aires, Argentina.

Dopise, članke in ostalo pošto pošljite na naslov:
Ivan Korošec, A. Lanz (C. 24) 4391, 1884 Berazategui,
Pcia. Buenos Aires, Argentina.

**KO „TABOR“ PREBERETE,
POŠLJITE GA V DOMOVINO!**

**Svobodni sveta
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!**

Mayo-Junio 1996 • Buenos Aires • Maj-Junij 1996

Kapitan

Na kolenih smo ga prosili v uri razbesnelega neurja.

Ko nikdo drugi ni upal, ali — kar je še huje — ni hotel prevzeti krmila galejice naše slovenske usode skozi razdivjano morje do neskončnega obzorja razplamtelih strasti, smo našli kapitana.

General Leon Rupnik.

Neustrašeno je stopil na izpostavljeni poveljniški mostiček in s krepkimi rokami zagrabil za krmilo. Ni se ustrašil skelečih bliskov, ki so nam vsem slepili oči. Ni mu bilo mar smrdljivih pen, ki so iz divjanja časa breobzirno brizgale celó proti njegovi časti.

Ker je imel preizkušeno posadko najboljših slovenskih fantov in mož, svojih domobrancev, ki so v jeklenih rokah zasajali močna vesla zvestobe Bogu - Narodu - Domovini in z njimi rezali grozeče valovje stremljenj komunistične zarote proti našemu ljudstvu prav v času sovražne okupacije.

Slovenski domobrance.

Bilo je treba obiti še nekaj poslednjih čerí; mogoče bi se prenekatero veslo zlomilo, mogoče bi omahnil tudi kapitan... Toda naša galejica bi varno zaplula v pristanišče svobode, ki je bila že blizu...

Samo popolni idioti bi v tako težki uri menjavali kapitana! Na naši galejici so ga! V sanjske privide svojih stremljenj zagledani prizemniki, ki so slepo verovali samo v pomoč mogočnega lažnega prijatelja, ki ga nismo imeli, so odstranili našega preizkušenega in sposobnega kapitana in zmedli posadko.

Naša galejica se je pogreznila v krvavo morje rdeče sužnosti! —

Rešilo se nas je bore malo na daljnja, daljnja tuja obrežja svobode. Da lahko pričamo, kdo je kriv našega brodoloma.

Zato ne nehamo klicati: Slava našemu izdanemu, mrtvemu kapitanu!

Slava generalu Leonu Rupniku!

*Sv. oče papež Janez Pavel II.
v Sloveniji*

*Pozdravljen Kristusov namestnik,
ki prinašaš narodu mir,
spoštovanje, spravo.*

*Odgovor nadškofa in metroplita
dr. Alojzija Šuštarja
na pismo predsednika Tabora
Milana Zajca*

*Gospod
Milan Zajec
predsednik Zveze DSPD
15703 School Ave
Cleveland, Ohio 44110, USA*

Spoštovani gospod predsednik,

prejel sem Vaš faks z dne 2. marca 1996, v katerem izražate željo, da bi sveti oče obiskal katerega od grobišč komunističnega nasilja.

To željo so izrazili že nekateri drugi in so mislili, da bi mogel iti ali v Kočevski Rog ali vsaj na Teharje. Seveda je ob programu papeževega obiska popolnoma nemogoče.

Najbrž pa Vam ni znano, da bo papež v soboto, 18. maja, na kosilu v Škofovih zavodih in se bo potem srečal tudi s profesorji in dijaki. Gotovo bo takrat priložnost, da se mu omenijo tudi žalostni dogodki na tem kraju.

Vam in vsem članom Društev slovenskih protikomunističnih borcev želim vse najboljše in Vas lepo pozdravljam

Ljubljana, 4. marca 1996

*Alozij Šuštar,
nadškof*

Okrogla miza s predsednikom parlamentarne komisije za raziskavo povojnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih nepravilnosti, DR. JOŽETOM PUČNIKOM, ministrom za notranje zadeve ANDREJEM ŠTEROM in generalnim državnim tožilcem ANTONOM DROBNIČEM

„ZLOČINOV NI POČEL SLOVENSKI NAROD, AMPAK KOMUNISTIČNA PARTIJA“

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Ali je organizacija, ki je izvrševala med- in povojne poboje, kot pravi Kazenski zakonik, „zdržba za izvrševanje kaznivih dejanj zoper človeštvo in mednarodno pravo (genocida in vojnih zločinov)“ in ali ni po določbah tega zakonika za člane te organizacije predpisana objektivna odgovornost?

Drobnič: O objektivni odgovornosti ne bi govoril, ker naše notranje pravo pozna samo subjektivno kazensko odgovornost. Ne bi delal primerjave z Nürnberškim procesom, kjer so bili nekateri organi nacističnih organizacij na splošno razglašeni za zločinske. Naše kazensko pravo ne predvideva nobenega načina, po katerem bi bila neka organizacija razglašena za zločinsko, takšna razglasitev je lahko le zakonska, deklarativna.

Pučnik: V povezavi s tem bi rad gospoda Drobniča vprašal, kako je z uredbo o vojaških sodiščih iz leta 1944, ki obravnava vojne zločine in jo je lani aprila preverjalo naše ustavno sodišče. Presodilo je, da je del teh predpisov ostal sestavina od naše države priznanega prava. Ali je lahko ta odlok pravi instrument v postopkih?

Drobnič: Lahko. Vse je odvisno od tega, kateri predpis je milejši. Naša ustava pravi, da se v primeru, ko je od kaznivega dejanja do sojenja obstajalo več predpisov za isto dejanje, uporabi milejšega. Ustavno sodišče je to odločbo presojalo zato, ker sem kot javni tožilec to osebno zahteval. Takratni parlament in kazenska katedra pravne fakultete sta se

obrnila proti temu, da bi ustavno sodišče uredbo razglasilo za neveljavno, češ da je tako ali tako nehala veljati že pred 50. leti. Tožilstvo je to razlago zavrnilo, saj kazenski zakonik določa uporabo milejšega zakona. Če bi torej sodišče ugotovilo, da je ta uredba milejša, bi morali še danes soditi po njej. V zadevah, ki jih sedaj za zahtevo za varstvo zakonitosti ali za obnovo postopka sodišče razveljavi, bi se nov postopek lahko ponovil po pravilih iz leta 1944.

Šter: Vrnimo se na izhodiščno vprašanje... katastrofalna logika bi bila, če države ne bi zanimalo, kako je na njenem območju izginilo na tisoče ljudi. To je sistemski propad in na tem ni mogoč razmislek o nobeni drugi stvari.

Pučnik: Katastrofalen pri enem od poslanskih vprašanj v parlamentu je bil očitek, da gre za nasilno nadlegovanje borcev in da ima država opraviti z veliko pomembnejšimi stvarmi, kot je kriminalistična raziskava povojnih pobojev.

Šter: V preteklem sistemu se je kar nekajkrat zgodilo, da je gradbeno podjetje pri izkopavanju naletelo na okostje in tega ni prijavilo mrliškoogledni službi, ampak notranji upravi, ki je dosegla, da so izkopanine izginile neznano kam.

Pučnik: Niso ukrepali tako, kot bi ob najdenemu okostju morala vsaka pravna država.

Se kaj takega ponovi tudi danes?

Šter: Verjetno ne.

Drobnič: Danes lahko pričakujemo, da bi bilo vse narejeno po pravilih. Tak primer se je zgodil lani v Novem mestu, kjer so odkrili kosti iz pobojev leta 1943, ko je bilo ubitih 17 uglednih Novomeščanov. Svojci so nekaj kosti pobrali in dali v krsto. To je izvedel tamkajšnji tožilec. Preiskovalni sodnik je takoj oblikoval skupino s kriminalisti, tožilcem in patologom. Popisali so, kar je bilo mogoče.

Šter: Do podobnih posameznih izkopov je prišlo tudi v Kranju. Gre za težko nalogo.

Drobnič: Seveda so težke naloge, ampak brez tega ne gre. Če slovenska država teh stvari ne bo sposobna pravno zaključiti, potem ni zrela za Evropo. Pustiti desetisoče mrtvih ležati po breznih, kot da se ni nič zgodilo in se hkrati delati nevedne, pomeni, da nismo sposobni opraviti niti temeljne civilizacijske naloge.

Kriminalisti že dalj časa raziskujejo povojne množične poboje. Sodeč po odmevih javnosti, temu niso vsi naklonjeni. Trdijo namreč, da ni prav, če se glede na rast kriminalitete, še posebej nasilnih kaznivih dejanj, od katerih mnoga ostajajo neraziskana, daje prednost raziskavi dejanj izpred 50 let, zaradi katerih je verjetnost ugotavljanja objektivnosti dejstev gotovo zelo otežena in dvomljiva.

Šter: Vtej raziskavi je po pravilih storjeno vse, kar je treba, nič več in nič manj. Policijo seveda zanima, kdo je bil storilec in raziskuje navedbe tistih, ki so zadevo prijavili. V primeru grobišč pa gre za sistemski pristop in ne le za občane, ki dajejo obvestila, praviloma pa naj ne bo raziskovali individualnih, ampak množična grobišča. O vnaprejšnjem negativnem odzivu javnosti sploh ni mogoče govoriti. Res pa je, da te zadeve ne bodo deležne aplavza na odprti sceni. Ljudem mora biti že od začetka jasno, da ne gre za hrupno akcijo, ki bi pomenila reklamo za kogar koli. Svojcev nikoli ne bomo pridobili za neko kampanjsko zastavljeno dejanje, nekateri pa o teh stvareh seveda nikoli ne bodo pripravljene govoriti.

Pučnik: Mislim, da že obstajajo dobro usklajene akcije za preprečevanje raziskave. Prvi primer sem doživel lani, ko sem od občinskih organizacij zveze borcev za parlamentarno komisijo zahteval, naj mi pomagajo. Sledil je sklep zveze borcev, v katerem so jasno izrazili, da njihova organizacija s komisijo ne bo sodelovala. Zato sem za pomoč zaprosil škofovsko konferenco, ta pa je z okrožnico obvestil vse fare. Temu je letos sledila še ena okrožnica zveze borcev, ki jo je podpisal njen podpredsednik. V njej med drugim piše: „akcija, ki jo na pobudo gospoda Pučnika vodijo fare, je takšne narave, da ji mi ne moremo pomagati.“ Od občinskih organizacij zahtevajo, naj se ne odzivajo na morebitna spraševanja, ker bi bili ti podatki v škodo članov zveze borcev. Obsojajo tudi organizirane akcije, s čimer zadeve preprečujejo. Razlogi so verjetno ideološki in politični.

Torej gre za oviranje raziskave, kar je tudi kaznivo dejanje...

Pučnik: Do tega se ne bi upal pravno opredeljevati, gre pa vsekakor za neprijetno dejanje.

Drobnič: Na načelni ravni raziskavo o odgovornosti za poboje podpirajo vse večje parlamentarne stranke pa tudi zveza borcev. Pred kratkim sem govoril z gospodom Dolničarjem, ki mi je očital, da kriminalisti nadlegujejo stare partizane in da jih pošilja gospod Pučnik. Pojasnil sem mu, da hodijo kar sami oziroma v sodelovanju s tožilstvom, ki je raziskavo zahtevalo že od nekdanjih ministrov Igorja Bavčarja in Iva Bizjaka, izvajati pa se je začela šele z ministrom Šterom. Ko sem mu

omenil, da bo senca dvoma brez raziskave ostala tudi na zvezi borcev, mi je potrdil, da je raziskava tudi v interesu zveze. Njihovo soglasje imamo torej na besedni ravni, medtem ko se na dejanski očitno dogaja to, o čemer je govoril gospod Pučnik.

Šter: Zveza borcev je društvo, ki je bilo mišljeno kot eden od pobudnikov razjasnitve medvojnih in povojnih dogodkov. Nedvomno namreč obstajajo primeri, kjer do vpisa v mrliško knjigo ni prišlo niti na partizanski strani. Zanje in za tisto drugo stran je do zdaj veljal težaven in s formalnostmi obtežen postopek. Zato je ugotovitev zveze borcev, o kateri govori gospod Pučnik, toliko bolj katastrofalna.

Pučnik: Mene bolj zanima, ali obstaja poimenski seznam žrtev na strani Osvobodilne fronte? Obrnil sem se na zvezo borcev in zgodovinarjev, ampak odgovora nisem dobil. Imam občutek, da do seznama ne znam priti, ali pa ga preprosto ni.

Drobnič: Iz delnega poznavanja stvari lahko sklepam, da integralnega seznama ni. Obstajajo sicer seznammi po raznih brigadah in partizanskih enotah, da pa dokončnega seznama tudi na borčevski strani ni. Lahko se seveda motim.

Šter: Pred kratkim je Mitja Ribičič na televiziji izjavil, da že dolgo časa želijo priti do takšnega seznama. Tudi sam menim, da bi si morali po vseh naših močeh prizadevati za končni spisec vseh padlih in pobitih, ker je sicer manipulacija možna v vse smeri, tudi za notranje obračunavanje.

Pučnik: Državo mora zanimati, koliko njenih državljanov je izgubilo življenje ter vsaj približno kdaj in kje. Drugotnega pomena pa je, v katerih formacijah. Tako kot se registrirajo vsi rojeni, priseljeni ali odseljeni, se mora registrirati tudi vse mrtve. Glede na zgodovinsko preteklost je to tudi neko kulturno in moralno dejanje. Brez te ugotovitve ni katarze. Od kar vodim komisijo, dobivam anonimne telefonske klice. Ljudje me obkladajo s pridevniki in sprašujejo, do kdaj se bom še ukvarjal s kostmi. Vedno jim odgovorim: „Dokler ne bodo preštete. Pomagajte mi, da se bo to zgodilo čim prej!“

Drobnič: Po mojem moramo biti zelo kritični do seznamov o mrtvih na partizanski strani. Moramo vedeti, da so se stvari ves čas vojne spreminjale. Pred kratkim sem bral knjigo o Tomšičevi brigadi, ki ima dva seznama o svojih pripadnikih iz različnih odbobij. Med njimi je kar nekajimen, ki so se na koncu znašla na Teharjah ali v Rogu kot domobranci. In ker se jim je na koncu zdelo najprimerneje, so vnovič prestopili med

partizane. Seznanji člankov neke brigade torej še ne pomenijo, da je nekdo končal kot partizan. Z izdajo mrljskih listov bo mogoče vsaj približno ugotoviti, kdaj je oseba umrla, druga naloga pa bo ugotavljanje okoliščin smrti in strani, za katero je padel. To pa celo kriminalisti težko opravijo. S tem se bodo morali ukvarjati predvsem zgodovinarji. Vsak primer posebej bi morala raziskovati z nekega strokovnega inštituta.

Pučnik: Če predpostavimo, da v 45 letih ni bil narejen seznam padlih na strani OF, gledam še bolj črno na to, koliko časa bomo porabili za ureditev podatkov o padlih na drugi strani. Morda je težava tudi zaradi razlik med izkustvom ter splošnimi presojami in izjavami.

Ali je mogoče pričakovati, da bi se Slovenija zgledovala po nekdanji Vzhodni Nemčiji, ki je v zadnjih letih obsodila kar nekaj komunističnih zločincev?

Pučnik: V Nemčiji sta bila v zadnjih dveh mesecih obsojena na sedem in osem let zaporne kazni kar dva sodnika. Zaradi starosti sicer niso poklicali na izvrševanje kazni, a bila sta obsojena. Obsojeni so tudi vojaki, ki so streljali na meji. Trenutno je v postopku več kot tisoč primerov, precej pa je tudi obsojenih. Gre bolj za ugotavljanje kaznivega dejanja kot za izvajanje kazni. Nemci imajo neprimerno doslednejši koncept kot mi. Pravno državo jemljejo resno.

Drobnič: Opozoril bi na to, da so dvomljiva tudi tista kazniva dejanja, ki so bila storjena po vojni in za katera velja pravilo zastaranja. Splošno pravno načelo je, da zastarnje ne teče, ko sodišče ne more delati. Navadno se s tem misli, da zaradi poplave ali požara fizično ne more opravljati svojega dela. Moramo upoštevati, da bi naša sodišča fizično sicer lahko sodila, da pa so mnogi sodniki napačno sodili in je zato zastarnje dejanj, kljub formalnemu zastarnju, zelo dvomljivo. Na letošnjem posvetu državnih tožilcev v Bovcu je profesor Tine Hribar ugotovil, da po naravnem pravu ta dejanja niso zastarala. Znani so težki zločini po vojni. Eno vprašanje je, ali je po novem kazenskem zakoniku to mogoče opredeliti kot preganjanje neke politične skupine nasprotnikov in da gre, pod določenimi pogoji, za kaznivo dejanje genocida. V tem primeru ne bi šlo za zastarnje. Drugo vprašanje pa je, če to ni genocid, ali je vendarle mogoče šteti, da ni nastopilo zastarnje. Lahko namreč trdimo, da dejanski pregon nekaterih povojnih pobojev ni bil mogoč zato, ker so bili njihovi storilci na oblasti. Oblast pa sama sebe nikdar ne pregaja. Zastaralni rok je po tej logiki začel teči šele z novo demokratično Slovenijo. Da se o tem ne bi pričkala le sodna praksa, smo predlagali, naj se to določi zapiše med prehodne določbe kazenskega zakonika. Seveda to ne bi veljalo za

neke malenkosti, na primer za krajo sosedove kure, ampak za krve delikte in težke naklepne zločine, ki jih niso storili posamezniki, ampak uradni državni organi. Tak predlog je parlament gladko zavrnil.

Pučnik: Znan je primer dveh družin, ki so ju pobili šele leta 1946. Očeta ene od teh družin so oprostili, ker pa so jim medtem zaplenili premoženje, so zadevo rešili tako, da so preprosto uničili družino. Nihče od njih ni bil vojaška oseb. Glede zastaranja pa to: po nemškem kazenskem zakoniku umor ne more zastarati. General Milke, visok politik Vzhodne Nemčije, je bil šele zdaj obsojen zaradi uboja policista, ki se je zgodil že leta 1938.

Drobnič: Iz časopisnih poročil mi je znano, da so na Poljskem za nazaj preganjali kazniva dejanja tajne policijske službe.

Šter: Tudi Madžarska je za dogodke v letu 1956 sprejela poseben ustavni zakon, ki ga zdaj sicer zelo kritizirajo. Na teh dveh primerih se vidi razlika med našim sistemom in drugimi evropskimi sistemi. Pri nas je bilo namreč napadeno celo dejstvo, da je šele z letom 1991 mogoče govoriti o razmerah, ki omogočajo nemoten potek preiskave in pregona.

Drobnič: Državni zbor je to določbo zavrnil z razlago, da ustava prepoveduje retroaktivno veljavnost kazenskega zakona. To je bil seveda že vnaprej pričakovan odgovor. Ta razlaga pravno ne vzdrži. Ustava prepoveduje uporabo kazenskega zakona za nazaj, če gre za elemente kaznivega dejanja in za kazen. Ali povedano drugače: če danes na Trgu republike zavriskam, čez tri dni ni mogoče reči, da je vriskanje na Trgu republike kaznivo dejanje. Elementov kaznivega dejanja in kazni torej ni mogoče predpisovati za nazaj. Zastaranja je res urejeno v kazenskem zakoniku, vendar to ni materialnopravni, ampak procesni predpis. Tu tudi ne gre za kršitev pridobljene pravice, ker da me država ne preganja, to še ni nobena človeška pravica, ampak zgolj dejstvo. Za procesne predpise pa ne velja določba o retroaktivnosti uporabe, prav obratno. Ko se kazenski postopek spremeni in se razveljavi, se nov postopek izvede po novem procesnem predpisu. Stakšnim pravnim poudarkom je nemško ustavno sodišče po vojni omogočilo pregon nacističnih vojnih zločinov, ki jih še danes preganjajo. Sprejeli so zakon, da nacistični medvojni zločini, kot je plenjenje premoženja ali zdravstveni poskusi, ne zastarajo (umor pa pri njih tako ali tako nikoli ne zastara). Druga stran se je zaradi tega takoj obrnila na ustavno sodišče s trditvijo, češ po naši ustavi ni mogoče sprejeti retroaktivnega predpisa. Ustavno sodišče je na to odgovorilo z zelo obsežno odločbo, v kateri je prepovedalo določanje

znakov kaznivega dejanja ali kazni za nazaj, medtem ko so predpisi o zastaranju procesni predpisi, te pa se lahko določa za nazaj. Država na primer danes reče, da nečesa ne bo preganjala in s tem izkaže milost do storilca, čez nekaj časa pa se premisli in se za pregon vseeno odloči.

(Konec prihodnjič)

Slavko Skoberne — 80-letnik

Moj Bog, je to mogoče? Tako smo že stari? — Ko pa je človeku še tako živo v spominu, kot da bi bilo včeraj tisto davno leto 1944, ko smo se zvijali v živčnih porodnih krčih ob rojstvu ilustrirane domobranske revije ki bi se v resnici morala imenovati **Za blagor očetnjave** (kot dr. Blatnikov domobranski bilten v Novem mestu), pa je zaradi Rösenerjevega političnega antitalenta in Wolfsove (in še koga...) rdeče pobarvane zatelebanosti „zagledala luč sveta“ kot **Slovensko domobranstvo**. Gledano danes nazaj, nič ne dé! Čeprav izmaličena in pohabljena zaradi okupatorske cenzure je vseeno izpolnila svoje pomembno poslanstvo v letih neurja slovenske usodnosti; in to ne pomajhni zaslugi našega **Slavka Skoberneteta**, ki je s prirojeno prebrisanostjo in iznajdljivostjo rojenega časnikarja pripomogel, da je sploh shodila in končno vsaj še pred smrtjo le vzravnano zakorakala v neomadeževano čistem slovenskem duhu, jeziku in domobranski ideji. Takrat pa smo izgubljali živce v tolikšni meri, da je naš Slavc med nekim „prepirom“ (koliko jih je bilo!) urednikov zarohnel: „Kaj...? Jaz... prvi komunistični antiborec!“ — In je poslej za nas ostal — antiborec...

Ta naš „antiborec“ Slavko Skoberne pa je minulega meseca marca izpolnil 80 let težkega, plodonosnega življenja? — Je!! — Uresničil je staro rusko rečenico, ki se v fonetičnem prepisu glasi: Málíkaja sabáka céloju žízen ščenók. (Majhen psiček je vse življenje kužek.) In vendar je bilo njegovo življenje tako — veliko, da bi zaslužilo romanopisca. Tega seveda mi v skromnem okviru naše današnje domobranske revije **Tabor** ne moremo niti približno udejaniti. Zato našemu dragemu Slavcu posvečamo vsaj teh nekaj iskrenih besed z željo, da bi se še dolgo, dolgo „antiboril“;

saj je kot avtentičen časnikar vedno v življenju in v vseh okoliščinah znal po mačje — pasti na noge...

Sam mi je o sebi v pismu zapisal: „Mnogokrat sem moral molčati — in sem molčal; kar pa sem rekel in napisal, je bila resnica... Oba sva izgubila mnogo pravih prijateljev; z njimi je šlo v pozabo mnogo, kar nas je vezalo v življenju: ideologija in stalna pripravljenost žrtvovati se za naš narod. Osemdeset let je lepa življenjska doba, polna življenjskih preizkušenj, žrtvovanja in tudi uspehov. — V Tem vidim pomen svoje osemdesetletnice.“

Teško, da bi kdorkoli lahko zapisal za svoj življenjski jubilej tako pomembne besede. Naš Slavc je za to več kot upravičen!

Čisto na kratko torej vsaj nekaj paberkov z njegove dolge poti skozi čas tudi v našem glasilu Tabor, ki je njegovo. Ker je domobransko!

Rodil se je dne 18. marca 1916 v nemškem industrijsko-premogokopnem kraju Hambor v Westfaliji, kjer je bil na delu oče Alfonz Skoberne, absolvent rudarske šole v Leobnu (Avstrija). Kot zaveden Slovenec se je oče z družino takoj ob razpadu avstro-ogrske monarhije vrnil v Slovenijo — v Loko pri Frankolovem blizu Celja. Tam se je Slavc po končani štiriletnici vpisal v meščansko šolo v Vojniku. Toda, ko je na praznik sv. Trojice leta 1927 kot ministrant vzbudil pozornost mašujočega kapucinskega patra Dionizija Pristovnika, ki je pregovoril njegovo mater, da je stopil v kapucinsko semenišče v Studencih v Mariboru, se je vpisal na slovito klasično gimnazijo v Mariboru, na katero je ohranil svoje najlepše mladostne spomine in navezal prijateljstvo z mnogimi pozneje pomembnimi osebnostmi slovenskega javnega življenja. Ko pa je nekoč spremljal mater k procijunkolski verski slavnosti v kapucinskem samostanu v Celju, se je zopet srečal s patrom Dionizijem in se vpisal na celjsko realno gimnazijo, ki jo je končal. Tudi v tej dobi je spoznal vrsto poznejših osebnosti slovenskega kulturnega in političnega življenja, ki so ostali aktivni dejavniki tudi Slavčeve usodnosti. To je bil začetek prelomne dobe slovenske zgodovine, ki je tudi mladega Slavca zajela v svoj drveči tok.

Komunisti so že takrat, izrabljajoč vzdušje beograjske diktature pričeli rovariti in povzročili prve javne spopade z nasprotniki.

V to dobo spada veličastni mladinski tabor v Celju, kjer je ljubljanski škof **dr. Bonaventura Jeglič** v svojem slovitem govoru napovedal zgodovinski boj s Satanom. In ta tabor je pomenil prelomnico tudi v Slavčevem življenju.

Tu se je seznanil z urednikom **Lojzeto Iljo** in fotografom ljubljanskega Slovenca **Jankom Hafnerjem**, ki jima je pomagal zbirati reportažno gradivo. Preko njiju je prišel v stik s poznejšim ravnateljem Tiskovnega društva **Jožeto Košičkom**, **dr. Rudolfom Hanželičem**, **dr. Ivanom Ahčinom** in

vrsto še drugih s takratnim tiskom povezanih osebnosti; tako da sam ni vedel, kdo izmed njih je bil pravzaprav „kriv“, da so mu ponudili celjsko podružnico ljubljanskega Slovenca. Upravičil je zaupanje. V enem letu je podvojil število naročnikov. Pa še nekaj usodnega za mladega Slavca. Zavohal je vonj tiskarskega črnila. Začel je zasipavati ljubljanske urednike Slovenca z dnevnimi poročili in reportažami iz celjskega okolja; tako, da so mu v Ljubljani določili samostojni odsek dnevnika. Ne zamalo!

Leta 1937 je začel v Ljubljani izhajati tudi **Slovenski dom** pod glavnim uredništvom Mirka Javornika, s katerim je Slavc tako našel stične točke in zaradi svojega „jazbečarskega smrčka“, ki je povsod stikal, postal eden najpomembnejših stebrov Javornikovega uredniškega zbora in ostal do konca njegov najbolj zvesti garač. Koliko anekdot in zgodovinskih reminiscenc iz te dobe svojega življenja bi lahko Slavc povedal slovenskim novim rodovom! Ni jih; pa je še vedno čas...—

Po razsulu kraljevine Jugoslavije in prihodu nemške vojske v Celje ni bilo slovenskega izobraženca, ki ga ne bi zajela Gestapo. Tudi Slavc ji ni ušel. Njegovo novo časopisno podružnico, ki jo je pravkar moderno opremil nasproti kolodvora, so Nemci takoj zasegli in spremenili v stanovanjski urad, njega pa zaprli v vojašnico kralja Petra. Skupaj z drugimi Celjani so ga po 26 dneh odpeljali v Maribor in strpali v meljsko vojašnico, kjer se je znašel v sobi, na katere vratih je bila zapisana velika črka I, kar je pomenilo Idiotenzimmer (soba idiotov; - za izobržence) v nasprotju s sobo, kjer je pisalo PF (Pffaffen = popi), kamor so natrpali duhovnike. Prav za njegov god, 21. junija 1941, — dan pred nemškim vpadom v Sovjetsko zvezo — so ga skupaj s še drugimi 196 izgnanci, po večini izobraženci, preko Zagreba in Sarajeva odpeljali v veliki Šiljegovac kjer jih je srbsko prebivalstvo sprejelo z vsemi dobrotami, ki jih je premoglo. Na pobudo nekega pravoslavnega popa se je z izkaznico Jugoslovanskega časnikarskega društva odpeljal naravnost proti Beogradu. Tu se je javil senatorju **Smodeju**, ki ga je napotil k šolskim sestram, kjer je prebil 12 dni in ujel zvezo z gopo **Fajdigovo** in njenim sinovom **Pavletom**. Spriporočilom **nadškofa Ujčiča** je dobil novo izkaznico z imenom **Pavle Fajdiga** in se napotil preko Zagreba, Karlovca in Bele Krajine nazaj proti Sloveniji — v Ljubljano, kjer je našel zatočišče pri **dr. Lambertu Ehrlichu**, ki ga je nastanil v Akademskem domu; tu je takoj popisal trnjevo pot štajerskih izgnancev in mu izročil dva imenika. To je bilo prvo verodostojno reportažno poročilo o usodi štajerskih izgnancev v Srbijo. Ko ga je pretresla mučeniška smrt dr. Lamberta Ehrliche, mu je v Slovenskem domu posvetil dolg spominski članek in poročilo o veličastnem pogrebu, kjer si je dal duška in ostro obsodil komunistični zločin.

Čez nekaj dni pa je zgrešil veliko napako, ker je v Slovenskem domu

objavil imena slovenskih izgnancev v Srbiji in njihove pozdrave. Nemška Gestapo, ki je imela tudi pri Italijanih v Ljubljani svojo ekspoziuro, je od kvesture zahtevala ime pisca. Zato jo je moral hitro pobrisati v Ribnico, kjer se je znašel sredi komunističnega pripravljanja revolucije. Zaradi tega nasilja so začeli tudi tam organizirati vaško stražo, pri čemer je Slavc seveda takoj aktivno poprijel. Organizatorji so se zbirali na domu slovničarja **p. Škrabca** v Goriči vasi, kjer je na podstrešju našel kup njegovih spisov, ki jih je po povratku v Ljubljano preštudiral in napisal 7 dolgih člankov v Slovenskem domu. Komunisti so kajpak to delo izvohali in na zapoved **dr. Dermastja** ubili časnikarja **Debeljaka**. Zagorelo je tudi pod petami Slavca in mu ni preostalo drugega kot tvegati povrnitev v Ljubljano, kjer so uredniki Slovenskega doma delavoljnega in sposobnega sodelavca seveda sprejeti z odprtimi rokami. Saj je bil za vse uporaben — od prenašanja krtačnih odtisov na italijansko cenzuro do pisanja celó o modi...

Za Javornikovo epohalno delo **Črne bukve** o grozotah komunistične Osvobodilne fronte, ki je še do danes najbolj avtentičen in najbolj prepričljiv skupek gradiva za zgodovinsko proučevanje prvega dela komunistične revolucije na Slovenskem prav v času sovražne okupacije do italijanske kapitulacije jeseni 1943, je prav Slavko Skoberne doprinesel levji delež. Obiskal je domala vse postojanke VS na Notranjskem in Dolenjskem ter zbiral gradivo.

Pri tem ga je v Šentjerneju presenetila italijanska kapitulacija. Po posvetu z **inž. Antonom Matičičem-Savom** so se odločili za koncentracijo VS v Novem mestu, kjer pa ni bilo resnega političnega in vojaškega vodstva. Šele ko je Slavko Skoberne odkril, da je bil s svojim bataljonim na prehodu skozi Novo mesto **stot. Vule Rupnik**, je še z dvema fantoma preskočil zid vojašnice in ga nagovoril, da je v pisarni odvetnika **Demetrija Webleta** on prevzel poveljstvo nad vsemi VS. Z njim je potem napravil usodni izpad stražarjev iz pasti, ki so jim jo pripravili pri Soteski partizani s pomočjo Italijanov, ga spremljal v legendarni bitki s komunisti pri Zameškem, postal tiste dni njegov sel, najzaupljivejši sodelavec, celo adjutant ter se z njim povezal v najvolj zvestem prijateljstvu preko Vuletovega prezgodnjega groba v tujini...

V času domobranstva je torej Slavko Skoberne stopil vsestransko prekaljen in idejno čist. Zato ni čudno, da je takoj našel pot tudi do generala **Leona Rupnika**, kjer sem ga tudi jaz spoznal kot enega izmed časnikarjev, ki so bili pri prezidentu, ko sem še jaz prvič stopil čez njegov prag.

Kdo se danes spomni (najbrž še sam ne!) na množico njegovih člankov in reportaž v Slovenskem domu, ki so pristno tolmačili Rupnikove ideje in poslanstvo slovenskega domobranstva!

Zato ni slučaj, da je v dneh, ko sem pripravljal izid samo domobranskega

časopisja, Mirko Javornik delegiral prav Slavka Skoberneta v moj uredniški zbor. Ko danes mislim nazaj, se zavedm, da bi mi včasih kot časnikarju po sili huda predla, če ne bi bilo poleg drugih zvestih sodelavcev (Ljenko Urbančič, Niko Jeločnik...) ob meni še neizbežnega Slavca s svojo jeguljasto spolzkostjo in „jazbečarskim smrčkom“. Ko je Rösener mene odštrcnil od vodstva domobranske revije, je bil samo naš nepogrešljivi „antiborec“ Slavc tisti, ki je bil pozvan, da — ne samo zaradi znanja nemščine — z uspehom pripelje revijo Slovensko domobranstvo do tistega konca, ko je lahko izšla že samo v slovenščini.

Hvala Ti, Slavc! — Za vse!

Ti pa si mi dolžen samo še, da tem mojim obupno revnim prebliskom pripišeš sam neizmerljivo dolgi molek iz zakladnice svojih spominov, dela, dogodkov, doživljanj... od svojega še otroškega srečanja s kraljem **Aleksandrom I.**, pa pozneje z dolgo vrsto zgodovinskih osebnosti od **dr. Antona Korošca**, **Draže Mihajlovića**, **dr. Lamberta Ehrlicha** itd. itd. — do **generala Leona Rupnika** in z njim skupnega izgnanstva v tujino... —

Pa tudi v zdomstvu v daljnji Argentini se Slavc ni umiril. Povsod je sejal seme svojih dograjenih idej. Ko še ni bilo „priporočljivo“, je bil že med pobudniki **Slovenskega državnega gibanja**, ki je bilo kot „razbijanje slovenske skupnosti“ razglašeno celo s prižnice... Sodeloval je pri **Slovenski poti**, ki je izhajala do smrti njenega urednika **Jožeta Keslerja**, pa potem v **Smeri v slovensko državo Rude Jurčeca**, pa v torontski **Slovenski državi**, kjer je po smrti **Tineta Duha** bil kot poverjenik **Narodne zaveze** za Argentino tudi član uredništva.

In njegovo vsakodnevno preživljanje v Argentini? — Prijel je za prvo delo, ki sem mu je ponudilo v šele nastajajočem podjetju tekstilne barvarnice, ki je po Slavčevi izključni zaslugi postala zatočišče kruha lačnih slovenskih brezdomcev. Slavc je mnogim, mnogim pripomogel do bolj plačanega dela kot je bilo njegovo. Žal so mu prenekateri to plačali z nehvaležnostjo in celo z obrekovanjem... Ne maraj, Slavc! Boli. Seveda boli. Toda to nas samo utrjuje v vztrajanju na pravi poti, ki smo jo navzlic mladosti nastopili v najbolj usodnih letih slovenske žitnosti.

Kajpak na razdrapani dolgi poti našega 80-letnega slavljenca ni bilo vse samo razočaranje in križ. Na delu pri Slovenskem domu v Ljubljani je „vrgel oko“ (kdo ne bi...?) na brhko tajnico uredništva **Anico Debevc**, sestro dveh dičnih domobrancev iz notranjske Menišije, ki mu je poslej na vseh nevarnih križiščih njegove dolge poti skozi življenje zvesto stala ob strani, da sta kot umirjena upokojenca lahko lanskega julija v krogu vnukov tiho — pa srečna in zadovoljna — obhajala zlato poroko. — Slavc in Anica! Zapoznele, pa zato nič manj pristrčno tople čestitke! — Še na mnoga leta! Za oba jubileja.

80-letnik Slavko Skoberne! — Bodi spokojen! — Še živimo... in bomo migali, dokler nas dobri Bog ne pokliče v družbo našega generala Rupnika in njegovih zaradi vzvišenega poslanstva pobitih slovenskih domobrancev. Odšli bomo z zavestjo, da nismo živeli zastonj! Zakaj, ko že nas ne bo več, bodo množice Slovencev svobodoljubnemu človeštvu za vodilo gromko pričale vrednote, ki smo jih kot zeleni mladiči zaradi okolnosti lahko samo slabotno oznanjali:

BOG - NAROD - DOMOVINA!

Dr. Stanko Kociper

Komentar k slikama Pliberka in Podrošče in razložitev mladim

Pred seboj imaš, domobranec ali potomec domobranca, sliki prve in druge postaje domobranskega križevega pota, Pliberka in Podrošče, kjer je angleška soldateska prekladala tvoje drage s tovornjaka na živinske vagonne. Pripeljali so jih iz Vetrinja z lažno obljubo, da jih bodo odpeljali v Italijo. Morda si bil tudi ti zraven, morda se še spomniš železniških poslopij, ki so jih od takrat samo nekajkrat prebarvali. Manjka še pšenična njiva, kamor se je skrnil dr. Janež, ko so ga izložili s tovornjaka, jo je pobrisal

Pismo iz Teharij

Dragi nepozabni brat!

Imenujem te brata po trpljenju v tem apokaliptičnem času, ko vre sovrašтво in maščevanje divja, ko se prevzetnost z zlastimi našivi v ušivih uniformah bohota nad izmaličenimi telesi. Ko se zloba domišlja osvoboditelja na prestolu nove tiranije, kamor so jo ustoličili svetovni mešetarji.

Vem, da se boš začudil tem umazanim kosom papirja in komaj čitljivim črkam.

Te kose papirja sem pobral po tisti dolgi poti od Celja do teh ograjen-cev. Pišem ti na razbitih kolenih, sedeč na z gramozom posutim dvoriščem s tri metre visoko pregrado. Svinčnik sem obdržal, četudi ob smrtni gro-žnji, da oddamo vse.

Danes je menda petnajsti dan, odkar so nas prignali sem. Pravim „prignali“, kajti od celjske postaje pa do teh aren, so udarjali po nas kot po podivjani živini. Radi bi se razbežali na vse strani, da bi se ubranili udarcev, pa so nas s konji in brkami zadrževali na robu ceste.

Neki mladi materi se je posrečilo uteči skozi udarce in straže. Prižemala je dete na prsi, da bi ga ubranila udarcev, pa jo je ustavil rafal in oba prižel na cvetoči, okrvavljeni travnik.

Potem, ko so z nami drveli kakor z ukradenim blagom v zadušnih, zapečatenih, živinskih vagonih od Pliberka do Celja, smo bili žejni do smrti, čakajoč, da nam bodo vsaj vodo privoščili. Če bi nas pognali v Savinjo, bi jo usušili. Namesto vode so bili udarci, pljunki in psovke, po tisti dolgi poti na Golgoto. Ne le vode, tudi zraka nam niso privoščili.

Ko so nam že v taborišču pobrali vse, prav vse, razen duhovne svobode, so nas nadrevili v sobe lesenih barak z zaprtimi okni. Tam smo se dušili nekaj dni in noči. Tam opravljali vso potrebo, srkali kri in seč. Sedeti se ni dalo in tudi stati se ni dalo, zato smo omahovali kot spodsekana debela in umirali stoje.

Ko so ogradili gramozna dvorišča, so nas nagnali ven. Ko bi ti vedel, kako smo bili srečni, ko so nam dovolili zraka, kolikor so ga potrebovala suha pljuča. Seveda vse vedno spremljajo udarci, brce, psovke, vendar zrak je mnogo dražji od te cene.

Pred nekaj dnevi — veš, tu notri so vsi dnevi enaki, brez imen in brez časa. Torej pred dnevi so prišli po dojenčke in otroke.

Si morda ti kdaj gledal film o Herodu in nedolžnih otrocih? No, to smo tu gledali, slišali in čutili v dušo. Tisti jok otrok, klici in kriki ter prošnjé mater mi še sedaj razjedajo kosti.

Nas, vojne jetnike so kmalu razdelili v tri grupe. A, B in C. Prvi dve grupi, po nekaj sto so pustili v barakah. Našo, največjo skupino C, pa so nagnali ven. Smilijo se mi oni v barakah. Bog ve, kaj mislijo z njimi. Večina so še mladoletni. Nas, pravijo, da bodo poslali na delo. Pravijo — ne vem, le tako si mi želimo. Vendar na tisti neslan krop s črvi in pesnim perjem, pa vodijo one dvakrat na dan, nas pa samo enkrat. Morda jih „futrajo“ za zakol.

Tudi civilisti, ki so šli z nami iz Vetrinja so v baraki. Na enem koncu moški, na drugem žene in dekleta.

O mraku, ko se moramo poleči po ostrem gramozu, se vrstijo ušivi častniki v civilni baraki ter vodijo dekleta in mlade žene na nočna zasliševanja. Šele proti jutru se vračajo v ihti in glasnem joku, v raztrganih oblekah, razmršenih las in z rokami zakritih obrazov; nekatere pa se niso vrnile. Kako radi bi fantje na dvorišču verjeli, da jih zaslišujejo, pa stisnjeni, škripajoči zobje ne morejo pregrizti bolečino dvoma.

Kako boli v duši to razdejanje! Vse sanje deklištva do poštenih fantov trgajo na kose in mečejo v gnojnico svojega živalskega prostaštva sle in odivjanosti. Podnevi pa se razkazujejo nam z zlatimi našivi ukradenega zlata in kakor strupeni pajki prežijo na žrtve noči.

Naši častniki, ki so se javili še v Celju in tisti vojaki, ki so jih partizani sami določili, so pod gornjo barako v bunkerju, ki je mučilnica. Tam jih natikajo na mesarske kavljé za noge, za zvezane roke. Na lica in čela jim vrezavajo zvezde, srp in kladivo. Zbadajo jih z noži po telesu, udarjajo s kopiti, konjskimi biči, z revolverji po zobeh in žgejo s cigaretnimi ogorki. Ti bodo težko preživeli.

Včeraj so nekaj teh prignali na gornje dvorišče in jih uvrstili, da so gledali na nas. Skoro nobenega nismo prepoznali, ker so imeli vse glave povite, nekateri tudi roke, telo in noge. Ves popoldan so stali na pekočem soncu. Stražar je rekel, da gredo v bolnišnico. Zakaj v bolnišnico? Saj so že obvezani kot momije. In zakaj so obvezani? Vse je tako čudno.

Tudi, ko so otroke odvedli v dečji dom — mislim, da v dečji dom, kam pa drugam? Ubogi otroci! Kaj bi bilo zanje lepše, kot pustiti jih pri starših,

pri prostih starših.

Vsak dan doživljamo grozo, ki ni več groza. Gledamo jo kot prikaz na odru. Vsak dan je manj bolečine in manj sočutja tudi med nami. V svincu razočaranja, s katerim so nas oblili postajamo okameneli skeleti.

Veš, če bi nas sodili in povedali naš greh ter pustili nam zagovor, bi govorili kakor pred Večnim Sodnikom. Povedali bi našo upravičenost za katero so nas rotile prve žrtve in ustrahovane vasi. Toda govorijo, psujejo in obtožujejo samo oni — partizani.

Dopoldne je med nas prišel politični komisar in zagotovil, da bodo z nami odslej „lepše postopali“. Najraje bi ga objeli — dobrega partizana. Ravnokar pa si je dežurni privoščil dva domobranca, ki zaradi slabosti nista mogla vstati njemu v pozdrav. Opletal je z bičem po njih, jih psoval in brcal... Kdo je kaj v tem peklju? Vsi so poveljniki in sužnji vseh. Tako je vse nedojemljivo. Že nič več ne razmišljamo. Gledamo in ne vidimo. Tudi lakote ni več. Saj je še nekaj mesa pri kosteh, ki ga opira želodec. Le žeja je strašna in se z vsakim dnem stopnjuje. Pili bi kri in seč, pa tudi tega ni več.

Vsi postajamo otopeli, momije, kot častniki na zgornjem dvorišču. Prednje je stopil partizan in poveljeval: „Mirno! Na levo! Naprej!“ Izginili so opotekajoč se za barako.

„Najbrže jih bodo odpeljali v bolnišnico, najbrže.“

Čez nekaj minut se je utrgal dolg rafal od protitankovskega jarka.

Odprtih ust in topih oči smo zijali drug v drugega — nemi okostnjaki. „No, ti so že rešeni,“ se je nekdo med nami pokrižal.

Kadar je dovolj hudo, molimo rožni venec. Posamezno ali v skupinah. Nanj smo pripeti, močnejši je kot bodeča žica. Nam je hrana in voda. Božajoča materina roka in smisel trpljenja.

Edino kar si vsi želimo, če bi bilo kaj hujšega z nami — še kaj hujšega? — da bi se lahko poslovili od domačih in da bi oni nas lahko kropili — —

No, tako mislimo tedaj, ko je zares hudo. Večina pa še verjame v partizansko človečnost sedaj, ko je konec revolucije in so jim dali mesto zmagovalca.

Včeraj so začeli odvažati domobrancel. Štiri do pet tovarnjakov in en tovarnjak s civilni. Vozijo jih v druga, delovna taborišča. Pač, tako ugibamo.

Čudno pa je, da jih tako zvezujejo in še bolj čudno nakladajo kot drva, potem pa pokrijejo s plahto. Morda zato, da bi ne videli, kam jih vozijo in tudi, da bi ljudje ne opazili. Zato je treba vse skriti in urejati ponoči. Toda ne razumem, zakaj in kaj je treba skrivati pred ljudmi?

Tudi mene je včeraj klical komisar, pa se nisem oglasil. Nekaj me je stisnilo za grlo, da še glasu nisem imel. Ne vem, ali je prav. Če se mu javim, ne bo verjel. Sedaj moram zamenjati priimek, ker onega je že črtal, se pravi, me ni več in vendar sem.

Je pa res, da partizani niso prav nič popustili v svoji brutalnosti. Da bijejo po nas, no ja. Prizadejali smo jim marsikatero grenko in jih lovili brez oddiha. Toda, kaj imajo pri tem ženske in otroci? Ko so staršem trgali otroke, so dojenčke zmetali na voz dero, da jim je vroče sonce sušilo grla joka, strahu, žeje in lakote. Je res, da so bili povsod primeri podivjanosti, toda tu gre vse po tej zaukazani poti in drug drugega prekašajo.

Danes so nas zbudili skoro še v mraku, da smo morali stati v vrstah. Nekateri so kar ležali. Skušali smo jih dvigniti, pa se niso obdržali pokonci.

„Pusti me, da umrem,“ je prosil Hribarjev. Tudi Matjačev je bil slab. Položili smo jih nazaj na kamenje. Več je bilo takih primerov to jutro. Dežurni je kar norel s streljanjem. Nekaj jih je zadel. te so morali fantje zavleči v protitankovski jarek. Ne vem, če je bil strel smrtonosen ali so izkrvaveli po poti, kjer so jih vlekli, ali so žive zasuli. Vse je že tako vsakdanje, normalno. Mi pa smo morali dolgo stati v vrstah. Če se ne bi opirali med seboj bi se vsi zrušili na gramoz.

Vsak dan je drugačen v tem sadizmu, tako posadke, kot obiskovalcev. Toda vsi dnevi so enaki v negotovosti, udarcev, psov. In smrt je stalno med nami. Vidno ji postajamo podobni — skeleti.

Pa tudi Kristus, nag in razbičan, je stalno med nami. Z Njim se pogovarjamo, včasih ga tudi ne razumemo. Ob Njem iščemo tolažbe in z Njim bomo prenesli vse!

So trenutki, ko je celo v Teharjah lepo. So pa tudi trenutki duševne stiske in dvoma, ki nas razjeda.

So pa tudi primeri, ki naj ostajajo zapisani z veliki črkami na teh kosih papirja. Že pod noč se je skrivoma do nas priplazil partizan in nam šepnil: „Fantje molite, pobijate vas vozimo.“ Naravno, da mu nismo verjeli. Kako bi moglo biti to mogoče? Kako je mogoče pobiti tisoče jetnikov? Kje bi sploh moglo biti toliko zlobe?

Ne, temu dobremu partizanu se je zmešalo, ob pogledu na našo stisko.

Tu v tem zelenem peklu smo hermetično zaprti. Če bomo izginili, nihče, ki ni v tej satanovi službi, ne bo vedel, ne videl ničesar. Zato, če je mogoče, dragi nepozabni brat, shrani te popisane papirje trpljenja, podivjanosti in bolečine. Shrani jih do dneva, ko jih boš lahko obelodanil narodu, ki naj nas in ta naš čas — sodi pravično.

Mate Roesmann

SLOVENIJA V PREHODNI DOBI

Slovenija živi v izrednem času, čeprav je podoba, da morda večina Slovencev ne pripisuje sedanosti nobene izrednosti.

Sedanji čas je čas prehajanja iz nečesa starega v nekaj novega, ki bi moralo biti nekaj povsem drugačnega od vpeljanega starega. Ko govorimo o starem in novem ter o prehajanju iz starega v novo, imamo v mislih tako posameznega Slovence in Slovenko, kakor tudi vso slovensko družbo in rast mlade slovenske države, ki mora, če naj bo trajna in trdna, rasti iz zdravih korenin.

Sedanji čas je zato za Slovenijo nevaren in usoden. Je čas zidanja temeljev za bodočnost in čas prelamljanja s preteklostjo. Posameznikom in družbi je neizmerno potrebna jasna podoba o preteklosti, kakšna je bila, kakšen je bil njen nauk, kaj je napravil iz ljudi, kako jih je preustrojila, kakšno dediščino zapušča in do kakšne mere preteklost še živi v slovenskem človeku in slovenski družbi. Ravno tako pa je posameznikom in družbi neizmerno potrebna jasna podoba o bodočnosti, na kakšnih temeljih naj bo zgrajena, kakšni zidarji jo morejo in morajo graditi, da bo bodočnost boljša, bolj človeško plemenita v primerjavi s preteklostjo, ki je bila v osnovah zgrešena, ki je nečloveška, nasilna in polna zla.

Bodimo si na jasnem. V Sloveniji je gospodoval in Slovenija je prenašala komunizem okrog petdeset let. To pomeni: komunizem je prizadel, oblikoval in vplival, na en ali drugi način, na tri rodove Slovencev. Danes govoriti o komunizmu v Sloveniji ni noben anahronizem, kot trdijo nekateri. Komunizem umira počasi in še ni mrtev. To velja za Rusijo in vse vzhodnoevropske dežele, v katerih je v preteklosti vladal po vseh svojih idejnih pravilih in s svojim terorjem. Zapadnemu svetu postaja dejstvo počasnega umiranja komunizma vedno bolj očitno. V letih 1989 do 1992

je bilo na zapadu še polno evforije o demokratičnih spremembah v deželah komunizma. Sedaj pa prihajajo v veliki svet spoznanja, da prave demokracije v teh deželah pravzaprav ni, da se je reformiranje skoraj ustavilo, da je politična nepreglednost teh dežel zelo velika, da ljudem, ki prihajajo iz vrst, ki so jih šolali komunisti, ne gre preveč zaupati, da se v teh deželah bohotijo korupcija ter mafijsko delovanje in poslovanje, kar vse kaže na negotovo bodočnost. Vsa ta negotovost pa ne more biti podlaga za dobre mednarodne odnose. Slovenija je okrog petdeset let pripadala komunističnemu delu sveta, čeprav formalno ni več spadala v sovjetski blok po sporu med Titom in Stalinom. Vsa ta leta pa Slovenija tudi ni spadala v Evropo. Slovenski komunisti so šele ob padcu berlinskega zidu spoznali, da se bo treba prenoviti, da bo treba iti v Evropo. Takrat niso sneli svojih mask, le zamenjali so jih. Zanimivo je, da je ravno tiste dni takratni predsednik predsedstva SRS g. Janez Stanovnik ob proslavljanju Marija Kogojca v svojem govoru dejal, da je prišel čas snemanja mask.

Po drugi svetovni vojni je komunizem zajel vso vzhodno in del srednje Evrope, ki so jo zapadni zavezniki prepustili Sovjetom. Tako je Poljska — zaradi katere se je sprožila druga svetovna vojna — katere zmagoviti konec naj bi ji prinesel svobodo in vrnil suverenost, ostala okupirana po Sovjetih, brez svobode in suverenosti, še skoraj petdeset let po koncu vojne. V bivši Jugoslaviji je komunizem prišel na oblast potom revolucije. Jugoslovanska partija je bila edina v Evropi, ki je v času okupacije začela izjaviti brezobzirno revolucijo z edinim namenom, da ob koncu vojne prevzame oblast in vse druge politične dejavnike, domače ali tuje, postavijo pred gotovo dejstvo.

Takole govori Milovan Djilas v svojih spominih naslovljenih angleško: *Rise and fall* (1985), stran 249: „Bil sem ekstatičen zaradi križanja meča s Stalinom in potrditvijo jugoslovanske revolucije v enem in istem članku. Samo dejanje podminiranja Stalinovega kulta je obeležilo bistvo naše revolucije. Do tega trenutka se je v Jugoslaviji uporabljala netočna kominternska in titoistična fraza »narodna osvobodilna vojna« za označitev revolucije. Nikdar nisem bil prepričan, da je izraz točno izražal naš revolucionarni proces — revolucija s pomočjo nacionalne vojne. Še danes verjamem, da bi izraz, ki bi nakazoval ne le narodni ampak tudi revolucionarni značaj naše vstaje, bolje služil kot združevalno geslo in klic k orožju. Tema mojega članka, da je to vprašanje naše revolucije, je bila sprejeta brez ugovora in kmalu jo je potrdil tudi sam Tito.“

Djilas v pravkar navedenem besedilu priznava zlaganost fraze o „narodnem osvobodilnem boju“ oziroma „vojni“ in potrjuje prvenstvo

revolucije. Obenem pa postavlja tezo o avtohtonosti te revolucije. To tezo je uporabil tudi Stane Dolanc. O Dolancu, tezi in izpodbijanju te teze pa govori Janez Janša v „Okopih“ na strani 64 takole: „Najbolj plastično jo je razložil Stane Dolanc v knjigi Igorja Saviča Milan Kučan (Ljubljana, Emonica 1993). Takole pravi: »Mi imamo srečo — in Milan je to znal, vsaj upam, pravočasno izkoristiti — da je bila pri nas avtohtona revolucija, ki ni bil prinešena na sovjetskih bajonetih. Zato je pri nas popolnoma nekaj drugega kot na Poljskem, Češkoslovaškem, v Bolgariji, Romuniji ali Vzhodni Nemčiji.« Z Dolancem se lahko strinjamo. Milan je to ob pomoči vseh tistih v ozadju res znal. Toda teza o avtentičnosti, izvirnosti socialistične revolucije v svojem bistvu pove predvsem to, da so revolucionarni teror izvajali in diktaturo partije vzpostavljali domači ljudje. V tem je bila bistvena razlika med Slovenijo in drugimi vzhodnoevropskimi državami, kjer so najbolj umazano delo opravljali sovjetski bajoneti. Ta izvirnost je bila skoraj popolnoma v izvajanju, manj pa v odločanju. Vodstvo Komunistične partije Jugoslavije, ki mu je bilo strogo hierarhično podrejeno vodstvo Komunistične partije Slovenije, je imelo vse od leta 1941 dalje dnevni radijski stik z Moskvo, Kominternom in Stalinom. Tja so pošiljali poročila in kadre na šolanje, od tam pa so prihajala navodila in direktive.“

Nikjer na svetu ni prišel komunizem na oblast s pomočjo demokratičnega procesa, povsod le s pomočjo revolucije ali pa s pomočjo sovjetskih in kitajskih bajonetov.

Leta 1989 so se po desetletjih pokazale vidne, velike razpoke v zgradbi svetovnega komunizma. Zgradba je začela razpadati od znotraj, sama od sebe, zaradi svojih, v sebe vgrajenih zgrešenosti in pomanjkljivosti. Niso je začeli rušiti komunistični oblastniki zaradi tega, ker bi hoteli odpraviti komunizem, ni jim bilo zato, da bi izpustili oblast iz svojih rok prostovoljno. Izpuščali so jo le pod silo razmer. Iskali so rešitve v vseh mogočih reformah, pa so vse odpovedale. Zatekali in segali so tudi po alternativah. Pri ljudeh, ki niso iskreno spremenili svojega ravnanja pa je „alternativa le alternacija istega“ (Vinko Ošlak).

Znani ameriški sociolog in gospodarski teoretik Peter F. Drucker je v svoji knjigi „Post-Capitalist Society“ takole razložil razpad komunizma: „Komunizem se je sesedel kot gospodarski sistem. Namesto, da bi prinesel bogastvo, je prinesel revščino. Namesto, da bi prinesel gospodarsko enakost, je prinesel nomenklaturo oblastnikov, ki so bili deležni gospodarskih privilegijev kot nikoli prej. Toda kot vera je marksizem propadel, ker ni uspel ustvariti »novega človeka«. Nasprotno,

izzval in okrepil je najslabše v »starem Adamu«: pokvarjenost, pohlep in slo po obasti; nevoščljivost in medsebojno nezaupanje; drobnjakarsko tiranijo in tajinstvenost; laž, krajo, denuncianstvo in cinizem. Komunizem kot sistem je imel svoje junake. Marksizem kot vera pa ni imel niti enega svetnika.“

Poglejmo v slovensko preteklost, ki še do danes ni postala preteklost. Zahtevala je več deset tisočev slovenskih življenj, ogromno neizmernega trpljenja po ječah, zaporih in taboriščih. Nešteto ustrahovanih ljudi, ki se mnogi od njih strahu še danes niso otresli. Vsa javnost je bila prisiljena verovati v laži in jim pritrjevati. Namesto brezrazredne družbe se je formiral novi razred privilegirancev. Vladala je diktatura partije, ki si je zavarovala svoj prvenstveni in voditeljski položaj tudi z ustavo. Danes pa hočejo dokazovati, da je državni aparat funkcioniral neodvisno od partije. Partija pa je ustanovila in vodila „svet za varstvo ustavne ureditve“, ki je varoval prvenstveno vlogo partije in njenih interesov poleg takoimenovanih pridobitev revolucije.

Nepretečena doba je stremela za uničenjem Cerkve in krščanstva na Slovenskem. Povzročila je ogromno moralno škodo. Narod je pripeljal na pot izumiranja, ki se je že začelo. Ob vsem tem pa še danes poskušamo porivati Cerkev v kot brezpomembnosti. Uvedla je enoumje v slovensko šolstvo od najnižje pa do najvišje stopnje in bi ga še danes rada krojila na stari način. Pravni in sodni sistem sta bila vezana na partijsko teorijo in prakso. Bila sta popolnoma podrejena režimu, ki ni priznaval delitve oblasti. Še danes je slovensko pravosodje zanemarjena veja obasti, ki še vedno trpi zaradi zaslužjenosti bivšemu režimu.

Gospodarstvo so planirali na osnovi želja in ambicij, namesto na osnovi danih množnosti in dejanskih potreb. V začetku so zaplenili vse industrijsko in komercialno premoženje, pobili, izgnali in pozaprli so lastnike in podjetnike. Tako podržavljeno gospodarstvo so začeli voditi po birokratskih planih brez smisla za gospodarske zakone in pravila umnega gospodarjenja. Stremeli so za naglo industrializacijo in se posluževali zastojnega dela vojnih in političnih jetnikov. Po sporu s Stalinom so bili prisiljeni poiskati tudi nekaj sistemskih razlik, da bi dokazali, da so celo boljši marksisti-leninisti, kot je Stalin sam. Kardelj je iznašel socialistično samoupravljanje, ki pa v bistvu ni spremenilo gospodarstva, ker so navkljub vsemu le prevladovale politične odločitve in ne gospodarske. Samoupravljanje pa je bilo le slepilo za vtis neke vrste avtonomnosti gospodarstva.

Nakazali smo le nekaj dejstev pretečene preteklosti. Za popolno

podoba bi bila potrebna debela knjiga. Vendar naj ta dejstva osvetlijo in podčrtajo nečloveškost, nenravnost, totalitarnost, brezpravnost in katastrofalno zgrešenost slovenske nepretečene preteklosti in ene najgrših in najbolj krutih dob v slovenski zgodovini, ki ni ustvarila čisto nič velikega in čisto nič trajnega.

Zakaj je vse to pripovedovanje potrebno? Zato, ker človek hitro pozablja. V tako ostrih oblikah teh pojavov danes res ni več. Vsaj formalno, praktično pa v manjši meri, je slovenska družba pluralistična družba. Slovenija je danes samostojna, mednarodno priznana država. Ima ustavo, ki je dobra, primerna in sprejemljiva za iskrenega demokrata, dasi ima nekaj pomanjkljivosti. Slovenija mora, hote ali nehote, uvesti tržno gospodarstvo osnovano na privatni iniciativi in privatni lastnini. Slovenija mora vpeljati demokratične metode v politično življenje in državno poslovanje. Slovenija mora imeti vojsko, ki bo nepolitična, zgoljstrokovna in podrejena demokratični civilni oblasti. Slovenija se mora spraviti s preteklostjo, ki gre nazaj vse do prvih pojavov Slovencev v zgodovini, še posebno pa z nedavno preteklostjo, ki je slovenski narod razklala v dva tabora. Slovenska zgodovina se ni začela z revolucijo v letih 1941-1945, ki jo po krivici imenujejo narodno osvobodilni boj.

Slovenija prehaja iz starega v novo. Staro še ni mrtvo, kajti sramota umira počasi. Novo še ni zaživelo v polno življenje. Proces sta počasna in ne brez zaprek. Zapreke pa so v ljudeh.

Kot je zapisal Peter Drucker, je komunizem izzval in okreplil v „starem Adamu“ vse najslabše. To velja seveda v prvi vrsti za partijce, njih karieriste in plačance. V nepartijcih pa je ubil smisel za svobodo, za izbiranje, za odločanje, za prevzemanje odgovornosti, skratka za človeško dostojanstvo, kot je to lepo opisal v enem svojih člankov v „Družini“ dr. Anton Stres.

Kot pravi Vaclav Havel, človek v komunističnem totalitarizmu je bil žrtev in sodelavec režima obenem. Čeprav sam zase ni verjel lažem, se je na zunaj vendarle vedel tako, kot da jim verjame. Navadil se je živeti v laži. Tako je otopel. Z otopelostjo pa je v človeku začel slabeti smisel za kreposti in začel admirati. To je seveda dobro služilo režimu, ker se mu zaradi tega ni bilo treba bati resnice. Ta pa je ena najstrašnejših dediščin starega komunističnega režima in starim režimovcem in sopotnikom še danes služi pri zaviranju in porajanju nove slovenske družbe.

Vsem tem značajskim pomanjkljivostim pa se pridružujejo še v preteklosti izoblikovani pojmi o družbi, gospodarstvu, politiki, državi in

javnem življenju. V totalitarni dobi izoblikovani pojmi so seveda daleč od demokratičnih. Slovenski človek še danes pričakuje, da bo država reševala probleme, ki sicer spadajo v privatno sfero in privatno iniciativnost. Slovenska javnost je še vse premalo udeležena in vse preveč nezainteresirana in odmaknjena od važnih vsenarodnih političnih in gospodarskih vprašanj. Opazujemo tudi skoraj popolno nezanimanje za načelo ustavnosti. To ne velja le za navadne državljane, ampak tudi za pravnike, poslance in ministre ter ljudi na najvišjih državnih položajih. Vse preveč beremo birokratska pojasnila iz raznih visokih državnih uradov, ki se suhoparno sklicujejo in zagovarjajo, kako so sledili črki zakona, ne pade pa jim v glavo, da so s tem morda kršili duha ustave in v ustavi zajamčene osnovne pravice. Tudi v gospodarstvu se še vse preveč rešujejo problemi z mentaliteto ohranjeno iz preteklosti. In tako bi lahko stvari naštevali še naprej.

Leta 1996 bodo v Sloveniji volitve v državni zbor. To bodo usodne volitve katerih izid bo povedal, ali bo preteklost še nadalje ostajala nepreživeta in zadrževala napredek v resnično demokratično slovensko družbo in državo. Slovenske ljudi je treba prepričati, da ljudje, ki so obremenjeni s totalitarno preteklostjo, niso kvalificirani, da bi peljali narod in državo v demokracijo in gospodarstvo po vzorcu zapadnega sveta. Prepričati jih je tudi potrebno o tem, da je prehod iz prejšnje gospodarske družbene in državne ureditve silno težak, da zahteva žrtev, da nadaljevanje preteklosti, četudi se zdi ljudem, ki so otopeli, da je bila boljša, kot so današnje razmere, ni prava rešitev in da nima bodočnosti. Zgodovina je dokazala, da je bila prejšnja družba brez trajnih temeljev, da je bila zgrajena na laži in na neuresničljivih pričakovanjih, da je bilo to družba brez prave bodočnosti.

Potrebno je prepričati slovenske ljudi, da izkoreninijo iz sebe značajske pomanjkljivosti in iz svojih glav napačne predstave o preteklosti.

To so naloge demokratičnih Slovencev doma in po svetu. To so naloge strank Slovenske pomaldi. Upajmo, da se vrste slovenskih politikov iz teh strank zavedajo svojega poslanstva in svojih zgodovinskih nalog. Čas kliče po jasnosti in preglednosti političnega položaja. V Sloveniji se dogajajo stvari, o katerih bi človek mislil, sedaj se bo vendar nekaj spremenilo, nekaj uredilo, nekaj postalo bolj jasno in se obrnilo na boljše, pa vendar vse ostaja pri starem in gre naprej po stari poti. Podoba je, da sedanja vladna koalicija ne gleda naprej, da je brez programa — čemur se pravzaprav človek ne čudi — da jo prehitevajo dogodki nad katerimi nima kontrole, da tako rešuje probleme post facto ali pa sploh ne.

Nekaj nezaslišanega pa je, da oblast ne stori skoraj nič, da bi preprečila korupcijo in krajo družbenega premoženja. Nekaj nezaslišanega in skrajno ciničnega pa je tudi pobalinsko izmikavanje poprave krivic, ki jih je komunizem prizadel Slovencem, ki so zaradi tega še danes le drugorazredni državljani. Posebno ostudno je geslo „pustimo in pozabimo preteklost in glejmo naprej v bodočnost.“ O tem geslu razmišlja pisatelj Drago Jančar takole: „Na ruševinah idej, ki so opustošile to stoletje, med očrnelimi tramovi pogorelih totalnih ideologij, stojijo glasniki novega časa in vpijejo: pozabimo na preteklost, ukvarjamo se s prihodnostjo. Pri tem pa mislijo na sedanost, ki jo naglo spravljajo v svoj funkcionalni pragmatični in prihvatazijski red: čimprej proč z motečo preteklostjo, zdaj je nov čas. Tako govorijo oni, ki so se pripravljani novemu času odpreti s starimi idejami v glavi. Tem je treba reči: ni. Ni nov čas. To je isti slovenski čas, ki ga živimo, odkar vemo za Homerja in Sveto pismo. Nobeno preseganje ideoloških debat, nobena sprava ne pomeni pravice ali celo zahteva do pozabe zločinov in terorja totalnih sistemov. Tu nobene intelektualne zvijače ne pomagajo. Še najmanj pa zavijanje z očmi: mislimo na prihodnost. Povej mi, kaj misliš o preteklosti, in povedal ti bom, kako gledaš na prihodnost in sedanost.“

Politični položaj v Sloveniji kliče po jasnosti in pravilnem razumevanju preteklosti, sedanjosti in bodočnosti. Kliče po dejanjih in ukrepih, ki bodo dokazovali poštenost in odkritost ljudi, ki so na oblasti.

Dolžnost in naloga strank Slovenske pomaladi je, da se zedinijo za skupen volilni program, ki jih bo pripeljal do zmage in do oblasti, da bodo mogli čim manj obremenjeni s preteklostjo, potegniti voz slovenske politike iz sedanje blatne ceste na čisto in trdno pot, ki vodi v zdravo, lepšo in boljše bodočnost slovenskega naroda ter slovenskega položaja v Evropo in svet.

„Slovenska država“, januar-februar, 1996 (Kanada)

Zaradi aktualnosti objavljamo pričujoče pismo

Vrnjeni domobranci - rojakom partizanom

Večina naših soborcev, domobrancev vrnjenih iz Vetrinja pomladi 1945, je pobita. Umrli so zvesti Bogu in svojemu narodu. Preživeli se jih spominjamo s ponosom, ljubeznijo in spoštovanjem. Njih žrtev in zgled spremljata skozi življenje nas, pa tudi naše otroke in vnuke, ki rastejo Slovenci sredi tujine.

Mi, ki smo z njimi pretrpeli albionsko prevaro, prehodili z njimi del poti, ki je vodila skozi ponižanja in muke v smrt in jih v nekaterih primerih spremljali prav v grobove, smo priče, da so se pripravljali na zadnjo žrtev brez sovraštva. V zavesti svoje pravične borbe, niso prosili usmiljenja. Spremljali so strašno usodo pogumno, kot zvesti slovenski vojaki.

Ostali smo živi, ker je Bog hotel tako. Ko se v mesecu juniju ponovno spominjamo tistih dni, se še posebej zavedamo dolžnosti pričevanja, pa tudi zvestobe zgledu naših pomorjenih tovarišev. V nas ni želje po maščevanju. Štirideset let že javno pišemo in govorimo o strahotah revolucije in kdor hoče lahko ve, da ne gojimo sovraštva, marveč zahtevamo zase in za naše rajne le, da se resnica prav spozna in se pravici zadosti.

Za pomor prodane, izdane in vrnjene slovenske vojske, dolžimo komunistično partijo, ki je revolucijo izzvala, začela ter od vsega početka varala in zlorabljala narodno zavest okupiranega slovenskega naroda. Usmerila je svoje teroristične akcije proti idejnim nasprotnikom, zavednim slovenskim narodnjakom in njih družinam, pa proti tistim, ki so že pred njo organizirali protiokupatorske ilegale. Razklala nas je v dva sovražna tabora in izvajala teror nad vsemi, ki so se zoperstavili njenim protinarodnim načrtom. Nasprotnikom je poskusila vžgati pečat izdajalstva, medtem, ko je tiste slovenske rodoljube, ki so ji v dobri veri zaupali, s pretvaro, z lažjo in celo z grožnjo zavajala v borbo za svoje lastne cilje.

Mnogi med vami ste se zatekli v gozdove pred okupatorjem ter se pridružili partizanom v trdni veri, da se bore za svobodo in lepšo bodočnost Slovenije. Mi smo se iz istega razloga uprli od partije vódeni fronti. Velik del naroda se je tedaj dvignil v obrambo življenja in svojih najsvetejših vrednot pred nasiljem, ker je vedel, da stremi partija za totalitarno oblast v skladu s sovjetskim komunističnim vzorcem in to za vsako ceno. Čas je pokazal, da se nismo zmotili.

Ko je prva nacionalna ilegala odšla v gozdove, da zbira od okupatorja in od KP ogrožene rojake, je partija že imela na vesti dolgo vrsto umorjenih patriotov. Potem pa je še ukazala likvidacijo vsakogar, ki bi poskušal odpor proti okupatorju zunaj njene OF. Vodstvo nacionalne ilegalne vojaške enote se je izogibalo boju s partizani, da bi se izognili bratomorni vojni. Šele po tretjem napadu, ko je KP vztrajala na njihovem uničenju, so odgovorili s protinapadom. Šlo je za samoobrambo. V boju je bilo, pod znakom rdeče zvezde, nemogoče ločiti med dobromislečim,

izrabljanim narodnjakom in med nacionalnim komunistom. Z leti je ta razlika postajala vedno jasnejša in globlja; razumemo jo in jo ob tej priložnosti še posebej poudarjamo.

Če smo mi po koncu revolucije bili prevarani od Zaveznikov, pa ste mnogi od vas bili prevarani od KP, kateri ste pripomogli do totalitarne oblasti. Danes, ko velik del vas, nekdanjih partizanov spoznava, da je partija zlorabljala vašo narodno zavest in odkriva, kaj se je v resnici dogajalo v letih 1941-1945, za kar se nekateri upate to že javno povedati, ponovno zatrjujemo, da je v nas, kot v večini našega naroda, le zahteva po celi resnici, enaki pravici in svobodi za vse!

Našim mrtvim že desetletja jemljejo dobro ime, a vemo, da bo prišel čas zadoščenja, kajti zgodovine ne pišejo le novi oblastniki. Naši rajni imajo pravico do svoje časti, narod pa do resnične svobode, v kateri bo mogel najti pravi odnos do svoje lastne preteklosti. Tedaj bo postalo vsem jasno, da je skozi desetletja bila veliki izdajalec in uničevalec slovenskega naroda komunistična partija.

Ko priporočamo Bogu žrtve revolucije, prosimo tudi, da bi tisti, ki so neposredni krivci premnogih nasilij in genocida, postali vredni odpuščanja, ki so izrekale, sredi mučenja, njihove žrtve.

Javno prizadeta krivica zahteva tudi javnega zadoščenja, a to ne zaradi nas, temveč zaradi zdrave bodočnosti prihodnjih slovenskih rodov, da se obvaruje narod pred težko boleznijo nerazčiščene preteklosti.

Resnica kliče po svobodi. Zato, rojaki, ki ste se borili kot partizani v prepričanju, da gre za ohranitev slovenske zemlje in rodu, skrajni čas je da se zavzimate brez malodušja za to, da naš narod zaživi spet svobodno v medsebojnem spoštovanju osebne pravice.

Totalitarizmi kot fašizem, nacizem in komunizem so bili in so bič na hrbet slovenskega naroda. Le svoboden bo narod mogel razviti vse sile, da se ohranja in raste v spreminjajočem se svetu. Ne pozabimo na preteklost. Iščimo v njej resnico in zavedajmo se, da je naš narod ponovno v veliki nevarnosti in, da se boj za njegov obstanek in rast — nadaljuje!

Za poraz velikega sovraštva je potrebna velika ljubezen; ta pa je med nami last vseh, katerim je Slovenija nad vse draga!

Bratska zavest že zmaguje nad lažjo in sovraštvom.

Vrnjeni in preživeli domobranci: (podpisani po abecednem redu so):

Arnšek Ivan - Avguštin Franc - Dolenc Vencelj - Hren Ludvik - Hribar Jože - Hribar Viktor - Jerebič Stanko - Klemenčič Ivan - Kokalj Janez -

Korošec Ivan - Kremžar Marko - Magister Albin - Opeka Alojz - Pozeljnik Alojz - Rode Ivan - Smole Ivan - Smole Stane - Šterbenc Janko - Tekavec Ciril - Potočnik Matevž.

Vrnjeni soborci, ki se strinjajo z vsebino gornjega pisma, pa ga niso mogli pravočasno podpisati, naj sporoče svoje soglasje kateremukoli od podpisanih iz Argentine.

Med junijem in avgustom 1987

Ivan Korošec

Novi rod

„Uporaba sile kot zadnja možnost v pravični defenzivni vojni je primerna, čeprav je tudi ta umazana.“ papež Janez Pavel II.

Vi, ki vam je domovina
spet mati

in ste siti sladkega kruha.

Vi, ki boste iz varnega zavetja

nas preklinjali,

nas, ki smo sestradani

sovražili in ubijali.

Vedite, da nas je rodil čas,

ki je s silo terorja grabil oblast,

ki je s smrtjo obljubljal življenje,

ki je na sovraštvo gradil boljševik.

Ko boste sodili nas,

nas boste opredelili:

na interese,

ideologije,

fauatizem.

Nič ni biló tegá!

Ko je dvignil pest komunizem,

je kriknilo življenje

in se zrušilo pod streli klavca

z rdečim pečatom —

izdajalca.

Kako naj bi ostali mirni — ?

v času, ki bil je nor

revolucije nasilja in ubojev,

zato smo šli v upor.

Zločin je terjal zadoščenja

za pravico in svetost življenja!

Ko boste sodili nas

in naš čas,

naj vam bo merilo obsodba

cena tisočev strtih življenj.

Za nas je bil narod

dražji od smrti.

Zato smo ga branili —

s smrtjo.

Zato smo umirali na debelo,

da vi, novi rod živite

in spet gradite

— nove razprtije?

PREŽIVEL SEM POKOL RANJENCEV IZ BOLNIŠKEGA VLAKA

Gre za bolniški vlak, zajet na progi pred tunelom pri Radovljici, dne 11. maja 1945, ob treh popoldne.

Opis tega dogodka bom napisal kasneje. Sedaj pa po vrsti vse kar zadeva moje sodelovanje in delež v boju proti komunizmu:

Prišel je 9. september 1943, kapitulacija Italije. Upali smo na skorajšnji konec vojne. Organizirani, kakor smo bili smo udarili ven iz Ljubljane, gori proti Turjaku in Zapotoku. Letala so metala letake s podpisom generala Wilsona, ki se je glasil: „Ura osvoboditve je blizu, ni pa še odbila“. tedaj sem upal, da spopada s partizani le ne bo. Toda partizani so nas pričeli obkoljevati. Šli smo na položaje. Ker sem imel za seboj nekaj vojaške šole za rezervnega artilerijskega oficirja, so me dodelili težki oborožitvi, kolikor je te bilo.

Postavil sem težko bredo in jo nameril v smri proti Mokrcu. Povelja za streljanje ni bilo. Končno je povelje le prišlo in z bredo sem pomedel neko čistino na razdaljo 1000 m. Takoj nato so me poklicali naj postavim na položaj težki minomet. S pomočjo karte in poznanjem lastnosti minometa sem hitro obvladal korekcije, ki so potrebne pri streljanju z minometom. Končno so me poslali v vas Osredek, kjer sem z minometom podpiral te obrambne položaje.

Ne vem čemu in zakaj se je glavšina iz Zapotoka umaknila. Mene in druge iz Osredka o tem niso obvestili.

Ko sva s tovarišem Mokorelom, doma iz Žužemberka, ocenila nastali položaj, sva sklenila, da se umakneva. Umaknila pa se nisva v Ljubljano kakor glavšina, ampak sva krenila proti Žužemberku. Snel sem iz minometa merilno napravo. Cev in podstavek minometa pa sem vrgel v neko globel. Šla sva mimo Korinja, do vasi Klečec, kjer sva prespala. Tu sem odložil puško in otovorjen z nahrbtnikom, na nekem mestu (ne vem točno) prekoračil Krko. Ogibal sem se vasi in hitro sem bil že na področju Novega mesta, ki sem se ga v širokem loku ognil. Pri vasi Lešnica sem se v čolnu prepeljal na drugo stran Krke. Ko se po sedanji avtocesti peljem tod mimo, se vedno spomnim na hišo, ki stoji nad cesto, kjer sem prosil vode. Tisti dan do 9. ure sem dospel do vasi Maharovec. Tu sem prosil, če mi dajo kaj jesti. Bila je doma samo mati. Kasneje sem zvedel, da so vsi

sinovi v protikomunističnih bojnih enotah.

Tu sem uničil še nekaj dokumentov, ki bi me lahko kompromitirali. Vsem, ki sem jih srečal sem povedal, da ae vračam iz internacije. To sem rekel tudi neki partizanski patrolji, ki jo je vodil neki mladenič, ki je bil precej radoveden in ki je stavil precej provokativna vprašanja o smeri moje poti. Ko sem drugo jutro stopil na cesto, sem v spremstvu partizanske patrolje prispel v Šentjernej. Hitro sem našel hišo, ki sem jo iskal.

Kmalu sem dobil zvezo z enotami Vuka Rupnika, na drugi strani Krke v Zameškem in v Kostanjevici. Podpisal sem pristopno izjavo pri nekem dr. S. Izjava in prisega se je glasila, da bom vztrajal v boju proti komunizmu do njegovega uničenja. Doktorja S. nisem več videl. Pred kratkim pa sem v neki reviji našel njegov življenjepis, da je upokojeni profesor, zanesljivo je to isti človek, pred katerim sem položil prisego.

Sedaj pa razlog, čemu in na kakšen način sem se odločil, da ne bom služil partiji. V času svojega šolanja na tehnični srednji šoli v Ljubljani sem se vključil v dijaško društvo SDZ (Slovenska dijaška zveza). Tu smo imeli izobraževalna predavanja o komunizmu. V času počitnic pa je zveza organizirala tabore. V letu 1937 je bil na gori Oljki in je obdeloval témo komunizma. V avgustu 1938 je potekal v Ponovičah in je obravnaval nemški nacizem. To je bila idejna oborožitev za čas, ki je prihajal. Bili so različni predavatelji. Predvsem pa se spominjam dr. Janžekoviča.

Čas je mineval, prišla je okupacija. Poslali so me na delo v avstrijski Gradec. Poslali so me k podjetju Puch, ki je nekdanj proizvajalo kolesa sedaj pa letalske motorje oziroma njihove dele. Tu sem uspel pokazati nekaj svoje strokovnosti oziroma prizadevnosti. Imel sem priložnost delati skupaj z raznimi narodi, Čehi in Rusi. In tako so rekli Nemci: „Interessant wie gut verstehen sich die Slawen miteinander.“ Kot nemško govorečemu so mi dodelili še druge, ki tega niso znali. Šef oddelka Kunze je večkrat prišel k meni oziroma moji mizi in razlagal, kako je kot mlad fant, ko je prišel k Puchu, reševal razne probleme.

Tu naj omenim Ivana Anosova, ujetega rdečearmejca, doma iz Voroneža. Z njim sva skupaj praznovala Božič 1942. On je delal v laboratoriju in je domov prinesel nekaj „haroškega spirta“. V oddelku je bil tudi neki kapetan rdeče amade. Tudi on ni pohvalno govoril o režimu, ki mu sedaj pravimo, stalinizem.

Tako in na ta način sem videl, kakšen je stalinizem, od ljudi, ki so ga doživljali.

Kmalu sem odšel iz Gradca v Ljubljano in tako, ne da bi me kdo silil,

pridružil protikomunističnim borcem. Mislim, da je to vsestransko razumljivo, saj sem o tem, kaj nam ponuja partija, bil še kar poučen.

Sodeloval sem v številnih bojih po širni Dolenjski v Žužemberku in drugod. V juliju 1944 sem se vključil v II. jurišni bataljon s sedežem na Rakeku in kasneje v Cerknici.

Omenim naj položaj ob nastanku bataljonu, ko smo morali za bojni stik iti do Cerknice. Pomladi 1945 pa je bilo potrebno korakati do Prezida, da si našel partizana.

V splošnem se misli, da smo orožje dobivali od Nemcev. Moram povedati, da drži le v zelo majhni meri. Spominjam se, da sem v februarja 1944 prevzel na Bledu 10 brzostrelk in 4 lahke brede. Orožje smo jemali od partizanov, ki smo jih uničevali. Jaz sam sem dobil brzostrelko in pištolo od partizana, ki smo ga ujeli. Našel se je tudi kakšen posamezni angleški bren. Res pa je, da nismo imeli dovolj topov. V običajnih bojih smo le redko uporabljali minomete ali težke strojnice. Le redko kdaj je bil odpor toliko močan, da bi bilo to potrebno.

Dolenjska je bilo nekako centralno bojišče. Novo mobilizirane borce so vodili semkaj iz Primorske in Štajerske in vse te smo morali tu razgnati in premagati.

Ko sem se po bolezni v februarju vrnil v bataljon sem našel med moštvom že kar dosti Štajercev.

Še droben pripetljaj. V juliju 1944 so na postajo Rakek prišli štirje Francozi, vojni ujetniki iz Jesenic. Partizani so jih mobilizirali. Na Rakeku pa so dobili priliko in ušli. Govoril sem z njimi. Iskali smo možnosti, da bi jih poslali v Francijo. Govoril sem o tem s komandantom, vendar nismo našli načina, da bi to izvedli. Kasneje pa je bil v neki četi angleški letalec. Skupaj z njimi je potem odšel na Koroško.

Primerilo se je na Uncu pri Rakeku, da so v vas prišli Nemci. Bila je neka divizija, ki potovala po cesti mimo Planine. Kakih 10 mož je prišlo na Unec. Bil je jeseni 1944. Bil sem v četni pisarni, ko mi javijo, da hočejo Nemci odpreči Puntarjeve konje (kmet iz Unca). Telefoniram komandantu in mu povem, kaj se dogaja. Dal mi je ukaz, da rekvizicijo preprečim. Takoj sem poslal kurirja po dva vojaka z brzostrelkami. Istočasno sem naročil stražarjem v bunkerjih, naj pazijo, če bo kateri od Nemcev name dvignil orožje. Medtem sta prišla oba vojaka, ki sem jima naročil, naj bosta hitra če bo potrebno. Stopil sem na prizorišče, nemškemu feldwebelnu povedal, da so ljudje tu pod našim varstvom in da je vsakršna rekvizicija prepovedana. Feldwebel je v trenutku prebledel. Jaz pa sem Puntar-

jevemu hlapcu ukazal spet zapreči. Ostali Nemci, ki so čemeli ob Gnezdovi hiši se niso kaj dosti brigali za dogodek. Nemci so se izgubili, mi pa smo tudi odšli iz prizorišča.

Še sedaj ne vem, kako mi je uspelo akcijo speljati tako hitro. Če bi bili Nemci konje odpregli in odšli proti Planini, bi brez streljanja seveda ne šlo.

Dne 25. avgusta sem bil v boju pri Sv. Vidu nad Cerknico v spopadu ranjen. Krogla mi je poškodovala živec. Del mišičja desne desne noge je s tem ohromljen. Za pohode dalj časa nis bil sposoben. Ostala je do danes 30-odstotna invalidnost.

Na ta način nisem bil prisoten pri vdoru domobranskega bataljona skozi Maverlen v Belo Krajino.

Tu naj omenim trditev dr. Žebota, da domobranci niso smeli vpadati v Belo Krajino. Razlog je v tem, da v tem času nismo imeli dovolj sil. Bilo je le pet jurišnih bataljonov. To pa v tem obdobju ni bila dovolj velika sila za tako obsežno akcijo. Pot tja in nazaj v enem dnevu je nekaj preveč. Tako se je zgodilo, da vojaki na poti nazaj zaradi utrujenosti niso bili več sposobni za boj. Prišlo je do halucinacij, ki so imele svoj vzrok v utrujenosti.

Končno naj opišem čas v zadnji polovici aprila 1945. Bataljon je bil v akciji na področju Dolenjskih Toplic in Podturna. Spopadli so se s partizani ojačenimi s prekomorci (bivšimi nemškimi vojaki, ki so jih ujeli zavezniki). Bili so znatno bolj oboroženi, kakor dotedaj.

Na področju Loške doline so vdrli Hercegovci (29. divizija). Bataljon se je nemudoma vrnil. Poročnik Ivan Korošec je šel v izvidnico. Ujel je enega Hercegovca. Sam pa je imel tudi enega mrtvega borca.

V tem času je bataljon dobil znatne ojačitve. Mislim, da je bilo vsega skupaj 9 čet. Med ojačitvami je bila tudi ena četa, ki je prispela prek Sandaka iz Grčije. Četa je bila značilna po tem, da je s seboj pripeljala več žensk, kakor so vojaki imeli pušk. Imeli smo sestanek pri komandantu. Takrat sem ga videl zadnjič. Razložil je načrt. Popoldne je en bataljon pod poveljstvom stotnika Riharja krenil v smeri Grahovo, Gornje jezero. Jaz sem z vodom krenil nekoliko prej kot desna pobočnica. Nekako ob 7. uri sem prišel, kakor načrtovano, do kote 792 (Devin). Na koti je bila hercegovska zaseda. Ukazal sem napad na tri glave, ki so se videle na vrhu, precej višje od mojega stojišča. Razdalja je bila okrog 25–30 m. Streljal sem vendar z malo uspeha. Za met bomb je bilo malo možnosti, ker je bil položaj nasprotnika precej višji. Moji vojaki so po levi obkoljevali položaj, da bi vrgli bombe. Medtem je partizan užgal z mitraljezom,

vendar previsoko. Medtem je padla okrog 3 metre pred menoj bomba in takoj eksplodirala. Čutil sem, da me je zadelo veliko drobcev. Tedaj se je približal že poveljnik čete nadporočnik Pavlič. Nudili so mi prvo pomoč in me spremenili v dolino. Nekako so me spravili do vasi Martinjak, od tu pa z rešilcem v Ljubljano.

Obravnavanje rane se mi zdi, da ni bila povsem ustrezna, kajti bolnišnica je bila delno že na umiku. Dejanski umik se je začel v nedeljo, 6. maja, ko je odpeljal vlak z večinoma težkimi rajenci in bil postavljen na tire ob Zaloški cesti. Bilo je vsega okrog 12—14 tovornih vagonov. Za namestitvev ranjencev so tovorni vagoni primernejši, čeprav vstop in sestop ni lahak (tudi za personal. Po moji sedanji oceni je bilo na vlaku okrog 200 ranjencev. Od strežnega osebja sta bili dve medicinski sestri in nekaj strežnikov. Proti Koroški smo napredovali počasi. Med potjo je bilo mnogo ovir. Popravljali so most pred Radovljico. Na tem odseku je iztiril tudi neki tovorni vlak in vse to so morali s proge odstraniti, da smo mogli naprej. Lokomotiva je bila neprestano brez vode in ker je bilo to nekje na odprti progi, so vojaki po verigi iz roke v roke iz bližnjega potoka polnili zalogovnik lokomotive.

Tako smo do 11. maja dospeli do predora pred Radovljico. Šlo nikamor več naprej. Kmalu so nas dohiteli Hercegovci. Vlak je stal in Hercegovci so se neopazno približali in vlak obkolili in zajeli. Nekaj je bilo streljanja. Toda kmalu se je vse umirilo. Prva beseda, ki sem jo slišal iz ust je bila: „Ko puca jebem mu božju mater.“ Bilo je dne 11. maja, petek ob treh popoldne. Vlak je sedaj le potegnil do postaje v Radovljici. Tu so nas ogledovali različni ljudje, razni komandanti raznih stopenj. V bližino je prišel možakar, star okrog 28 let. Nosil je rdeče hlače. Imel je nenavadno divji pogled. Skratka, iz oči muje sijalo sovraštvo. Ne vem sicer, kako izgleda obsedenec, toda bilo je nenavadno. Spominjal sem se, da so v partizanskih enotah ljudje (čital sem), ki imajo nalogo, da ubijajo. K sreči se možakar ni preveč zanimal za nas. Naslednji dan so se dogovorili, kam nas bodo namestili. In tako so se nekje odločili, da nas bodo namestili v šolo v Lescah. Vlak je potegnil do cestnih zapornic pri postaji in so nas na nek način prepeljali do okrog 100 m oddaljene šole. Ne vem, odkod so se tam našle postelje, zakaj namestili so nas rezervam primerno in zadovoljivo. Omenim naj, da so nam takoj ob zajetju odvzeli ves personal (sestro Šebenikovo), ki je lepo skrbela za nas.

Čas je mineval in nič se ni zgodilo. Nihče nas ni vznemirjal. Tako je bilo za mene do 18. maja, ko se je moja rana komplicirala, oziroma nastala je nekroza, kakor so rekli. Zgodilo se je, da je bilo treba nekaj ukreniti.

Nemški vojaški zdravnik, ki se je vlaku nekje pridružil je nekako dobil zvezo s šefom sanitete tega področja gospodom Jenšterlom (takrat študentom medicine) kasneje zdravnikom. Ta je odobril sprejem in prevoz v vojaško bolnišnico na Bledu, ki je bila takrat nameščena v hotelu Toplice. Tu je zdravnik dr. Benedik opravil amputacijo desne roke še isto noč. Kasneje je rekel, da se je amputacija komaj izplačala, ker sem bil že zelo oslabelel. Po operaciji je naslednje dni nastalo plinsko vnetje, zaradi česar je moral zdravnik rano odpreti. Tega mi ni nihče kasneje popravil; tako, da kost, pokrita le s kožo, štrli gola in nezaščitena.

Dne 7. junija je prišla v bolnišnico neka inšpekcija. Spoznal sem svojo sošolko iz osnovne šole, hčerko znanega zdravnika dr. Choleva (kasneje je bila tudi zdravnica). Glavni pri tej inšpekciji je bil neki človek v belem plašču. Ošinil me je sovražen pogled in vsi trije ujetniki smo bili še isti dan odpuščeni. Kasneje, čez nekaj let, sem vprašal dobrega zdravnika dr. Benedik, kdo je bil ta človek v belem plašču. Rekel je, da je bil to neki komisar Hadi.

Odgnali so nas proti Radovljici in tam smo prespali noč. Nslednje jutro smo z vlakom nadaljevali pot proti Šentvidu. Pri Medvodah smo morali preko zasilnega mostu. Tu so nam prihajale nasproti kolone žensk, ki so se vračale iz kongresa AFŽ. Govorilo se je tudi o silni eksploziji na železniški postaji v Ljubljani minulo noč. Dospemo v Šentvid in v taborišče. Pripeljejo nas v oddelek Udbe. Tu mi pride nasproti znanec Miloš Poljanšek, ki je bil kasneje enkrat tudi minister za šolstvo v eni od vlad. Miloš se je trudil, da bi mi pomagal. Dobil sem namreč svoj nahrbtnik, ki sem ga pustil v šoli ob svojem odhodu na Bled. Niso me pustili blizu, videl pa sem, da ranjencev iz vlaka ni več tam. Odpeljali so jih kamioni že okrog 24. ali 25. maja v Brezarjevo brezno. Glede tega obstoje že druga pričevanja.

Namestili so me v ambulanto, ker je moja vneta rana potrebovala nujne oskrbe.

Kmalu me je poklical na hodnik partizanski obveščevalec iz Cerknice. Skoraj sva se poznala, ker sva drug za drugim vohala. Takoj sem vedel, kdo je. Govoril je to in ono. Nisem pa pozabil, da mi je dal visoko pohvalo. Rekel mi je: „Ti bi bil s tvojo hrabrostjo lahko major.“ Kasneje sem slišal, da je bil imenovan obveščevalec Albin Logar iz Cerknice. Poljanšek mi je med drugim očital, češ kaj ste naredili z brigadami med zimskimi boji. Brigade so štele, kot je dejal, le še po 150 do 180 mož. To je res znak, da so brigade poveljevali le hrabri, vendar ne dovolj šolani poveljniki. Kasneje sem v zaporu srečal nekega znanca sodnika. Ta je bil pri partizanih v

štabu operacijske cone na Štajerskem. Tam se je srečal z nekim sovjetskim oficirjem, ki je bil pri štabu te cone. Svoje opažanje in oceno bojev na Dolenjskem je označil s sledečim komentarjem: „Domobranski bataljoni se gibljejo med posamezniki brigadami in tolčejo vsako posebej.“ To je dokaz, da so bili komandanti mogoče hrabri, toda ne dovolj usposobljeni.

Spremenila se je tudi taktika nočnih bojev. Domobranci se niso le branili, ampak so takoj šli v izpad in napadli od zunaj. Posebno nerodno je bilo, če so postavili zasede v smereh predvidenega umika.

Kar zadeva ujetnike in še posebej ranjence, bi tovariši, ki so načelovali taborišču Šentvid, morali upoštevati določbe Haaških in Ženevskih konvencij. Za ravnanje in razmere v taborišču Šentvid je vsekakor najbolj odgovoren major komandant Vasja Kogoj. Pa tudi drugi, ki so zasliševali, kakor kapetan Oblak. Spominjam se tudi kapetana Jurčka (ime je bilo dostikrat slišati). Spominjam se, da sem pred leti čital osmrtnico. Ta in ta s partizanskim imenom Jurček je nenadoma na nepojasnen način umrl. Tudi drugi, ki so imeli opravka z ubijanjem ujetnikov so svojo vest brezuspešno utapljali v alkoholu. Večinoma so že umrli.

Na ta način sem jaz verjetno edini preživel iz vlaka ranjencev. Tega si ne znam razlagati. Mnogokrat sem srečal tega ali onega od herojev, ki sem mu iz obraza bral misel: „Kje si bil ti takrat, ko smo mi te pospravljali.“

Dne 25. julija sem bil z nekaterimi drugimi prepeljan v zapore na Miklošičevo. Računali so, da bodo z nami opravili pred sodiščem.

Res sem bil dne 25. avgusta 1945 obsojen na 15 let zopora in kar še spada zraven. Kazen so mi skrajšali na 7 let in pol. In tako sem bil izpuščen dne 11. januarja 1953.

Kazen sem prestajal v vseh zaporih. Poleg Ljubljane tudi na Igu, Teharjah, Mariboru in Škofji Loki.

Sedaj še nekaj o položaju našega ljudstva, ki se je moralo braniti pred dvema sovražnikoma. Na eni strani nemški nacizem in na drugi strani sovjetski imperializem, katerega eksponent je bila KPJ oziroma KPS.

Nešteto je dokazov, da je partija iskala stike z okupatorjem, da bi na primer skupaj uničili četnike. O tem je dosti dokumentov.

Popolnoma se hoče zamolčati sporazum o nenapadanju, sklenjen med generalom SS Odilom Globotschniggom in dr. Jožetom Vilfanom. Po tem sporazumu naj bi se partizani umaknili za 5 ali 10 km. od železniške proge Ljubljana-Trst. O tem je bilo mogoče brati uradne objave. Bilo je to v juliju 1944.

Partija je tudi skrbela, da se je sovraštvo čim bolj razplamtevalo. Sovraštvo je kakor kurivo revolucije. V ta namen so posebne skupine iznakažale trupla. Rezale na čela zvezde ali mrtvece na drug način iznakažile. Zgodilo se je, da sem bil skupaj v zaporu z Vitomilom Zupanom. Očital je, da smo protikomunisti počeli take grdobije. Mislim sem svoje, nisem pa imel dokaza. Primerilo pa se je, da sem govoril z domačimi v nekem kraju na Dolenjskem. Ljudje so mi ne da bi to vprašal izjavljali, kako so partizani sami iznakažali mrtve, da so potem, tako iznakažene pokazali ljudem.

Te in taka dejanja bodo končno le prišla na dan in vse to bo končno prikazano. Tudi to tiho sodelovanje obeh totalitarizmov ni prav nič novega. Spomnimo se samo vstaje v Varšavi julija 1944. Ko je rdeča armada prispela na desni breg Visle je poljska armada v domovini organizirala upor. Nemci so nemoteno uničili upornike z vsemi sredstvi, s katerimi so razpolgali. Stalin na drugi strani Wisle pa Nemcev ni niti malo oviral.

Krivda partije za izzivanje revolucije v času okupacije je nesporna. Krivda za tolike žrtve je prav tako nesporna. Nesporno je mogoče dokazati, da zaradi partizanov ni bila vojna končana niti pet minut prej. Nasprotno, vojna je trajala do 15. maja.

Sploh pa, kaj pomeni beseda partizan. Če pogledamo v slovar tujk Franca Vrbinca vidimo, da to pomeni le vojaka partije. To je zelo blizu stvarnosti, saj so se partizani borili le za koristi partije. S pomočjo njih je partija uvedla totalitaren stalinizem. In ko je sedaj čas povozil ta nemogoči režim in nečloveško suženjstvo, bomo zares svobodni.

Mnoge človeške in moralne vrednote, ki so sedaj razvrednotene, morajo spet dobiti svojo veljavo. Mnogokaj, kar se je nevede vrnilo v našo zavest, mora biti izbrisano.

Upajmo torej, da bo za to kar nismo mogli uveljaviti z orožjem sedaj prišel čas, ki bo dokončno pospravil vse kar ni uporabno v ropotarnico zgodovine.

Upam, da je napočil čas, ko bomo samo Slovenci. Ne beli in ne rdeči. Partija, ki je kriva cepitve, mora sprejeti za to zgodovinsko odgovornost.

Tako združeni in samo Slovenci stojmo na braniku domovine v zaščiti njenih interesov. Tako upam, da bomo kljub majhnosti, dovolj močni in veliki, da bomo naš cilj dosegli.

P. s.: Upam da vam bo predloženi prispevek ustrezal.

Opisal sem nekaj, marsikatero misel pa sem pozabil. Med drugim

občutke, ko sem se po amputaciji zavedel svojega položaja sužnja v komunistični družbi. Še v tem času nas je obiskal neki funkcionar, ki ga takrat še nisem poznal. Kasneje sem izvedel, da je bil to Marjan Breclj. Videl sem, da je življenje sužnja toliko vredno kot življenje ene muhe. Že v tem času sem se začel učiti pisanja z levo roko. Zavedal sem se, da za 90-odstotnega invalida prebijanje skozi življenje ne bo lahko. Ne vem, če se to primeri vsakemu invalidu. Jaz sem v tem času dobil silno energijo, ki me je spremljala še naslednja leta. Vedel sem, da bom moral delati za dva. In tako je tudi bilo. Partijski veljaki so se igrali z menoj, kakor se dečki igrajo, ko brcajo in si podajajo žogo drug drugemu. Bil sem odpuščan in brezposeln. Klonil pa nisem nikoli. V poklicu sem opravljal posel projektanta opreme za avtomatizacijo proizvodnje. Ta oprema sedaj po več kakor 20. letih še vedno služi. Priznanja nisem dobil nobenega. Primerilo pa se je, da je prišel v tovarno dr. Peklenk in nekateri drugi iz raziskovalne skupnosti Slovenije. Tam sem jaz in tudi nekateri drugi dobili naslov raziskovalca. Razumljivo je, da so naši šefi bili le partijski funkcionarji. V resnici pa analfabeti.

Imel sem dobro ženo. Ker pa nisva imela stanovanja, sva imela otroka do petega leta v reji. Tudi njej kot mnogim drugim, so predlagali ločitev, da bi mene bolj prizadeli. Po značaju trdna, je grožnje odbila. Prišla je rotacija, na okraj je prišel nov sekretar Marko B. Razmere so se pričele jasni, vendar počasi. Končno sva v lastni hiši dobila stanovanje. Pozabil sem povedati, da sem pričel zidati, vendar so dograditev preprečili in nedovršeno tako rekoč odkupili. Toda to je že druga zgodba. Na inovacijah delam še danes, pa mi skromni pokojninski dohodki ne puste, da bi jih dokončal. Gre za pridobivanje energije, ki po dosedanjih rešitvah gre v izgubo. Upamo, da bo v bodoče bolje. Inovatorji smo pač entuziasti.

Bilo bi še kaj vrednega napisati, pa naj bo dovolj!

BREZNA ŠEPETAJO!

V Rogu nas je pred leti obiskal Kučan. Prišel je nam in vam povedat, da je bil pač tak čas, ki je moril; čas vojne.

Mi pa vemo, da to ni bil čas vojne in tudi čas ni moril. Morili so partizani.

Takih obiskov, ki bi nam govorili, kako nam je bilo, ne pričakujemo.

Morili so nas brezbožni in breznarodni partizani. Umirali smo za narod in krščansko omiko; da, tudi za krščanstvo. Bila je žrtev za najvišje vrednote, ki so nam bile dražje od lastnega življenja.

Kdor med vami danes zamenjuje te vrednote za skledo leče — za položaje, službe in udobje v družbi s sinovi brezbožnikov in morilcev, naj ne hodi k nam nad brezna in morišča niti ne na komemoracije za nas!

Radi bi v miru počivali!

MAJ 1945

*Ljubeljski predor
maja 1945*

V varstvo k zaveznikom.

Zgoraj: Vetrinje po predaji. Spodaj: Rešitelj civilistov dr. V. Meršol.

*Msgr. Zdešar, rešenec iz teharskega taborišča bere evangelij.
(Teharje 18. 6. 95)*

Udeleženci v Kočevskem Rogu, 25. 6. 95.

Ob vstajenju Gospodovem

Ker je učil Resnico, obsojal zmoto in dobrote delil, je bil obrekovan, osovražen in izroččen svojim sovražnikom, da so ga sramočali, sramotili, krivo pričali zoper njega, ga bičali in s trnjem kronali, nakar so ga gnali na dolgo pot Kalvarije ob nahujskani množici, ga slekli, na križ pribili z norčujočim napisom INRI — Jezus Nazareški, kralj Judov in za njegov plašč so srečkali.

Že umirajočega so ga sramotili njegovi sovražniki: „Sedaj naj pride tvoj Bog in te reši.“

V groznih mukah bolečin, žeje in smrtne stiske je potožil: „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?“

Pod križem pa je stala njegova mati in peščica zvestih, ki so prosili Boga, da ga reši muk. Ko je izdihnil, so ga sneli z žebeljev in ga položili Materi v naročje. In tretji dan je od mrtvih vstal...

Vetrinjsko polje je bila Oljska gora naše težke slutnje in dvomov: „Oče, če je mogoče, naj gre ta kelih mimo nas.“

In približal se je hinavski Albion, sebično umazanih interesov in sklenil kupčijo s slovenskim Judežem: „Katero vam bom pripeljal, oni so, njih zgrabite.“

Potem je sledilo vse tisto, kar je zmožen človek, predan satanu: sla po oblasti, časti, uživanju in strahu nemoči pred močjo resnice. Sramotjenja, zasmehovaja, udarci, kriva pričevanja in končno križev pot v dveh obrokih: Področca — Kranj — Škofja Loka. Področca — Kranj — Šentvid. Pliberk — Celje — Teharje.

Tudi na tem križevem potu je bila nahujskana množica in so bile usmiljene žene. Vsa pota, pa Škofjeloški grad, Škofovi zavodi in Teharski boršti so bili v oblasti satanu predanih ljudi v njihovih krvavih orgijah. „Sedaj naj pride vaš Rupnik in vas reši,“ so jih zasmehovali. Ko so se nad predanimi utrudili v mučenju, so z njimi nadaljevali križev pot do Golgote. Pred brezni in kraškimi jamami so se mučeni morali sleči, da se je sovražnik ponašal z njihovimi uniformami.

Tudi iz njihovih src se je izvil izdih ob grozni, bližajoči se smrti v dušeci samoti: „Moj Bog, zakaj si nas zapustil?“

Šele v spokojni agoniji, utapljajoč se v curkih krvi, so izdihala zadavljena grla: „Oče v Tvoje roke izročamo svoje duše.“

Le matere in prijateljev ni bilo ob brezni, v naročje pa jih je sprejela mati — Slovenija...

Za vstajenje in zmago Resnice je bil potreben Kristusov poraz, z mučenjem in smrtjo.

Za zmago svobode nad boljševidično zmoto, je bil potreben domobranski poraz z mučenjem in smrtjo ter polstoletno trpljenje naroda v sužnosti.

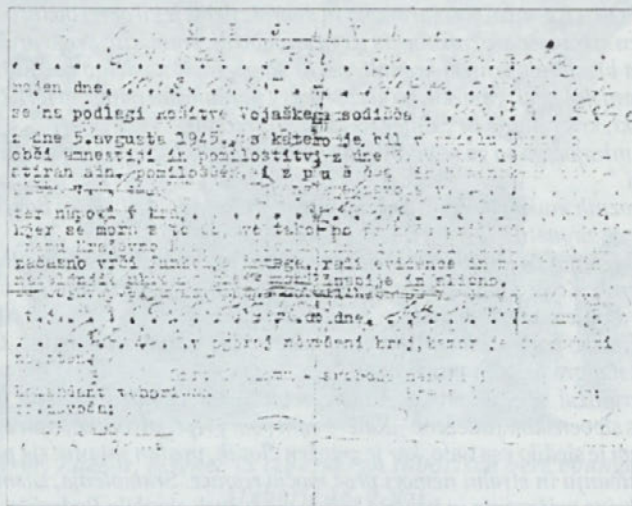
Koliko trpljenja in smrti je vredna Resnica? Resnica nima cene ne časa.

Resnica je večna, zato ne umrje, četudi jo pribijejo na križ, četudi jo zasujejo devet klafter globoko!

Končna zmaga je vedno — RESNICE!

ODPUSTNICA

„iz kazenskega taborišča v Teharjah“

Hribar Jože sin Mihaela se na podlagi Rešitve vojaškega sodišča mesta **Celje** z dne 5. avgusta 1945, s katero je bil v smislu Ukaza o obči amnestiji in pomilostitvi z dne 3. avgusta 1945 amnestiran odn. pomiloščen, **izpušča** iz kazenskega taborišča v **Teharjah** kazenskega zavoda v... ter napoti v kraj **Ihan Domžale** kjer se mora s to Objavo tako — po prihodu prijaviti pristojnemu Krajevno Narodno Osobodilnemu Odboru odn. organu, ki začasno vrši funkcijo istega, radi evidence in morebitnih nadaljnjih ukrepov glede mobilizacije in slično.

(Nečitljivo) kot posledica izpustitve t. j. **10. 8. 45** do dne **18. 8. 45** iz kraja **Celje** v zgoraj navedeni kraj, kamor je imenovani napoten.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Komandant taborišča
oz. zavoda:
namest.
Švab Franc

Predsednik sodišča:
Župančič Jože

Žig vojaškega sodišča Celje

Imena funkcionarjev so težko čitljiva, zato lahko, da ne odgovarjajo resnici. Če ima kdo preživelih enako izpustnico (objavo), prosimo, da nam sporočite, če je pomota. (op. ur.)

Ivo Kunovar — 75-letnik

Rojen je bil v Dravljah pri Ljubljani 23. januarja 1921 v strogo katoliški družini Kunovarjevih. Ko je dovršil šole doma so ga starši poslali v kmetijsko-vinogradniško šolo v Mariboru. Od tam je šel v nadalji študij v Negotin v Srbijo. Tam pa ga je doletela vojna in je še z zadnjim vlakom iz Beograda v Ljubljano srečno prišel domov.

Ko se je začelo partizansko ropanje in morije je bila v Dravljah ustanovljena Vaška straža in Ivo je bil prvi, ki je stopil k stražarjem, in potem, po 8. septembru k domobrancem. Pozneje je bil pri domobrancih v Št. Petru na Krasu in v Ajdovščini. Ob koncu vojne ni šel na Koroško ampak je bil v različnih taboriščih v Italiji in Nemčiji.

Poročil se je v Italiji, v Nemčiji pa se mu je rodil sin, in tako je končno z družino prišel v ZDA, v Milwaukee. Tam živi še sedaj.

Ivo je zaveden Taborjan. Čeprav ni pri najboljšem zdravju nikoli ne zamudi nobene domobranske proslave v parku in tudi v Cleveland gre rad. Je družaben in načitan in z ženo Ireno rad prihaja na Trigalvski park, kjer stalno vodi vsemogoče debate.

Taborjani mu želimo še veliko veselih let med nami.

Tvoji Taborjani

ODŠLI SO a ostajajo med nami

Ob tretji obletnici smrti Johana Kovačiča st.

V letošnjem letu na dan 1. junija bo poteklo tri leta, odkar Te je Bog poklical k sebi, da si dobil plačilo, saj si mu vse življenje zvesto služil, kakor tudi ženi Francki in številni družini. Z nasmejanim obrazom si odgovarjal na vprašanja svojih vnukov in vnukinj, ki so po otroško žlobudrali okoli Tebe! Oba z ženo Francko, ki Te zelo pogreša zadnja tri leta, sta lepo vzgojila svojo številno družino. Bil si aktiven pri obeh župnijah v Torontu ter velik dobrotnik slovenskih misijonarjev po širnem svetu in rojstna vas Šentjošt nad Horjulom Te tudi ne bo nikdar pozabila, saj si ji gmotno veliko pomagal. Prišel si sam v Toronto, ko se Ti je

posrečilo uiti iz rdeče Jugoslavije, emigriral sam v Kanado, skromno si živel in delal od jutra do večera, si lahko v letu 1995 dobil v Kanado svojo ženo in številno družino.

Postal si ugleden gradbenik in krepko pomagal pri gradnji obeh cerkva in dvoran. Med nami boš ostal v trajnem spominu dragi Johan, iz nebes pa blagoslavljaljaj zvesto ženo Franco, Tvoje drage ter njihove družine

Žalujoča žena Francka in otroci z družinami.

Toronto, Ontario, Kanada.

Obletica umora

15. maja letos je obletnica umora treh domačinov iz Zagradca, mojega rojstnega kraja. V Kremenjeku so 15. maja 1942 partizani pobili s krampom pismonošo Antona Grma (Špeliča), očeta več otrok, poštarico Vrančičevo in obratovodjo krajevne elektrarne Maksa Gudriha, očeta dveh otrok. V Zagradcu je ob tem umoru zavladala groza. Meni je o dogodku pripovedoval človek, ki je bil priča umora in ki je nedavno umrl. Kolikor vem, umor doslej ni raziskan. Ali se je inštitut za novejšo zgodovino v Ljubljani morda že kaj ukvarjal s tem?

Dana Jan, Ljubljana

Nehalo je biti srce domobranske matere!

Janko Svetina bi lahko rekel pred enainpetdesetimi leti, ko je prišel domov iz brezna v Kočevskem Rogu: „Mati, glej Tvoj sin.“

Doživela je visoko starost domobranska mati **Frančiška Svete** iz Preserja in je končno odšla v sveta nebesa za svojim sinom po štiriinštiridesetih letih po njegovi smrti.

Pred enainpetdesetimi leti sva se srčala z Jankom, ko sva se znašla tam v globokem breznu — masovnem grobu — Kočevskega Roga, že po končani drugi vojni. Po božji volji sva ostala pri življenju in ne preveč poškodovana. V samem breznu sva skupaj tavalala, kakor siamska dvojčka. Ostali še živi so nama sledili, kakor razkropljena ovčja čreda za pastirjem.

Ko smo se po dveh dnevih končno rešili trojica iz brezna, Janko Svete, Karel Turk in moja malenkost, si še predstavljali nismo, kaj vse nas čaka v prihodnosti. Po dvodnevem tavanju v smeri proti domu na pobočju Male gore po Struški strani smo prišli na predvečer praznika svetega Antona 13. 6. 1945 na vrtove severnozahodne strani vasi Sušje. Mesečna svetloba, ki so jo od časa do časa zasencili oblaki nam je pomagala, da smo se skrivaj približali našemu skednju. Od tu naprej do moje rojstne hiše sem moral tvegati sam, da pridem neopažen čez dvorišče do hišnih vrat.

Janko Svete in Karel Turk sta nestrpno čakala moje vrnitve s sporočilom, da je varno in so pri nas domači v hiši.

Ko smo stopili v razsvetljeno vežo so nas domači šele videli, kakšni smo. Z zabuhlimi glavami in otečeni udi, smo bili bolj podobni z žitom nabasanim vrečam, kot naravnim ljudem. V nekaj dnevih smo se toliko opomogli, da smo vsaj izgledali kot človeška bitja. Oblačila, katera smo pobrali v breznu od mrtvih domobrancev, so zelo smrdela. Naše ženske so vse to nekajkrat oprale in posušile na podstrešju. Drugih moških oblačil ni bilo, ki bi jih mogli dati Janku in Karlu, ko se bosta odpravila proti domu. Ob dobri hrani, otepali smo mleko in žgance po trikrat na dan, smo se opomogli in začeli delati načrte, kje bosta Janko in Karel morala hoditi, da prideta srečno domov. Za Turka ni bilo posebnih problemov, ker kraj Loški potok in vas Retje je bilo nekaj ur hoda, mimo božjepotne cerkve Nove Štifte, čez Veliko goro pri Travni gori. Za Janka je bilo precej težje. Po zemljevidu (specialki), ki sem jo prinesel s seboj, ko sem decembra 1943 pobegnil od partizanov, sem zarisal njegovo smer in pot. Prišel je srečno domov, a na poti so ga preganjali mladi zlikovci. Tako smo bili razdeljeni trojica nas rešenih, na tri dele.

Karel Turk je prišel terencem v roke drugi dan po prihodu domov. Ognjali so ga, zaprli in po nekaj dnevih odšli z njim iz zapora in se vrnilo brez njega.

Janko Svete je imel malo več sreče. Leta 1945 pozno jeseni je prišla Svetetova mama k nam v Sušje, kot na nekakšno posvetovanje. Povedala je, da se je Janko skrival doma a ker so nekateri otroci še mladi, se je šel skrivat k očetovemu bratu v Rakitno. Stric ga je nagovarjal naj se za nekaj odloči, ker ga on ne more hraniti in vzdrževati, zato je šel Janko domov k svojim staršem in se tam skrival leto in pol, stricu pa so rekli, da je šel Janko čez mejo v Italijo. Končno so tudi Janka izvahali domači terenci, kateri so ga odgnali v Ljubljanske preiskovalne zapore. Tam mu je v glavo šinila rešilna misel in jim je povedal, da je v Grosuplju skočil iz transportnega vlaka. Po nekaj tednih je bil izpuščen iz zapora.

Janku se je vsa zadeva zdela zelo sumljiva, saj kamorkoli je šel, je imel zasledovalca. Ko se je gradila železniška proga v Bosni, Brčko-Banoviči se je prijavil v delavsko brigado, kjer je prebil določen čas pri gradnji proge.

Na lep spomladanski dan 1947, ko je moja sestra Albina na dvorišču pred drvarnico cepila drva, se pred njo znajde mlad lepo oblečen moški. Njegov obraz se ji je zdel znani, a ga ni mogla takoj uvrstiti v svojem spominu. Vprašujoče sta se gledala in ko jo Janko ogovori je spoznala, da v človeku s tako milim glasom ne more biti v srcu hodobije. Vprašal jo je: ali sem pri pravih ljudeh, Kozinovich. Sestra ga začudeno gleda in ko jo

vpraša, če ji je ime Albinca, je šele ugotovila, kdo je. Že zunaj ji je rekel, da je prijatelj njenega brata Francija in da sta se obenem rešila iz brezna v Kočevskem Rogu. Moja sestra je bila zelo previdna in mu ni povedala, da se še skrivam doma. Po njegovih izjavah šele, kaj vse se je zgodilo z njim, mu je povedala, da sem na podstrešju in sem se našel še z enim rešencem iz istega groba ter da se sedaj z njim skupaj skrivam. Sestra pusti Janka v veži, pride na podstrešje in mi vso zadevo na hitro razodene, nato se poda nazaj v vežo in mu pove, da sem privolil, da se srečava. Janko ni čakal, da bi ga moja sestra vodila na podstrešje, kar sam je našel pot do mene. Takoj sva si stisnila roke in tesno objela, kakor dva izgubljeni brata. France Dejak in njegov brat Lojze sta bila tisti dan pri materi in staremu očetu Dolinarju v Dolenjih Lazih.

Janko je odšel domov in to je bilo najino zadnje srečanje in najino zadnje slovo. Naše skrivanje z Dejaki je trajalo vse do maja 1948. leta. Da smo srečno prišli čez mejo dolgujemo veliko zahvalo požrtvovalnim osebam, Marku Malovrhu, Ivanu Papežu in Janezu Ferkulju. Brez njih in božje pomoči, bi morda celo prišli v roke komunističnim morilcem ali celo končali svoje življeje pri lastnih podvigih prekoračenja meje.

Pot čez mejo je bila težka. In kako srečne smo se počutili, ko smo prvič po treh letih zadihali osebno svobodo na tujem. Pot naprej od tu je bila naša edina želja. Podali smo se v daljno Severno Ameriko in to je bila za nas vse nekaj, kar nismo pričakovali. Zlata dežele se ni bleščala tako, kot smo kdaj brali o njej. Treba je bilo prijeti za vsako težko delo, da si ustvarimo svoj lastni dom s krvavimi žulji. Ko smo si poiskali življenjske družice in z njimi gradili dom in ustvarjali družine, kjer je bilo potrebno pametno gospodarstvo in dobro gospodinjstvo, da smo zmagovali kriti stroške, ki so naraščali z večanjem naših družin.

Za vse to je bil Janko Svete prikrajšan. Nikdar ni zvedel, če sem živ ali mrtev. Janko je pri kopanju v bližini Perserja utonil 10. julija 1952. leta. In kakor se bere na priloženi sliki spomenika so bile vojne žrtve komunizma velik udarec za Svetetovo družino. Jankova mama se je koščno rešila trpljenja z božjo voljo a ne prej, dokler ni doživela smrt svojih treh mladih sinov Cirila, Slavkota in Jankota.

Svetetova mama, naj Vam Bog podari božji mir in počivajte v zemlji tam poleg svojih sinov na domačem pokopališču. Vaša blaga duša pa naj se raduje poleg Vaših dragih nebeškega kraljestva. Mama, tudi Vi ste se poleg svojih sinov borili za lepšo bodočnost slovenskega naroda pod geslom: Bog - Narod - Domovina.

Vaš vdani rojak, ki Vam s ponosom kličem: „Mati, glej Tvoj sin.“
Z Bogom!

Vaš France Kozina z ženo Anico in družino.

DAROVALI SO

ZA TISKOVNI SKLAD

V spomin na generala

Leona Rupnika:

Mara Kolman 100

Frank Mejač 25

Ivan Jakoš 30

Ivan Kunovar 20

Marička Kadunc 25

Antonija Butinar 20

V spomin na Staneta Pleška:

Frank Mejač 30

Marak Kolman 20

Dr. Miha Mejač 30

Antonija Butinar 10

Mary Coffelt 30

V spomin pok. moža Hilarja

Nežka Žukovec 15

V spomin pok. Staneta Pleška:

Ignac Dejak 15

Ignac Meglič 35

Karl Genorio 21

Jože Koželj 12

Edi Ferkulj 10

Martin Zakrajšek 5

Jože Kastelic (38) 5

Ivan Zakrajšek 5

Blaž Potočnik 5

Franc Mehle 8

Fani Petrič 15

Lojze Dejak 15

V spomin pok. moža

Ana Strojín 6

Dragoslav Lorenzi 5

Ivanka Župančič 10

Janko Jazbec, Trst 100

Rev. Ciril Turk 60

Janez Znidaršič 30

Milan Zajec ob smrti

Staneta Pleška 20

Družina Blaž Vavpetič *v spom.*

na raj Staneta Pleška 20

Marija Zavodnik *v spom. na*

moža Lojzeta 80

Vili Bitenc 10

Milan Dular 10

Polde Zupančič *v spom. na Ano*

in Jožeta Lah st. 10

Jože Lah ml. 10

Milan Dovič 5

Tone Zidar 5

ROŽMANOV DOM

Franc Kokelj *v spomin pok.*

Staneta Pleška 100

Janez Bančič *v spomin pok.*

Staneta Pleška 50

Martin in Vera Globočnik 200

ZA RAZISKAVANJE POVOJNIH POBOJEV V SLOVENIJI

Vsi v spom. pok. S. Pleška:

Marija Robič 50

Ignac Meglič 35

Franc Genorio 20

Franc Mehle 7

Jože Koželj 13

POPRAVEK:

V štev. 1-2 stoji pomotoma zapisano pod rubriko „Darovali so“, da sta velikodušna darovalca ga. Vera in g. Martin Globočnik darovala \$ 200 za tiskovni sklad — pravilno: za Rožmanov dom, ker v tem mesecu ponovno darujeta. Hvala za razumevanje!

VSEBINA

Kapitan	97
Sv. oče papež Janez Pavel II. v Sloveniji	98
Odgovor nadškofa in metropolita dr. A. Šuštarja na pismo predsednika Milana Zajca	99
„Zločinov ni počel slovenski narod, ampak komunistična partija“ ..	100
Slavko Skoberne — 80-letnik - <i>Dr. Stanko Kociper</i>	106
Komentar k slikama Pliberka in Podrošce in razložitev mladini	111
Pismo iz Teharij - <i>Ivan Korošec</i>	113
Slovenija v prehodni dobi - <i>Mate Roesmann</i>	117
Vrnjeni domobranci — rojakom partizanom	123
Novi rod - <i>Ivan Korošec</i>	126
Preživel sem pokol ranjencev iz bolniškega vlaka - <i>Ivan Kralj</i>	127
Brezna šepetajo!	135
Maj 1945	136
Ob vstajenju Gospodovem - <i>Ivan Korošec</i>	139
Odpustnica „iz kazenskega taborišča v Teharjah“	140
NAŠI MOŽJE	141
ODŠLI SO a ostajajo med nami	141
DAROVALI SO	III

NAŠA NASLOVNA SLIKA:

Da bi mladi rodovi Slovencev živeli v blagostanju svobode,
je bilo in trepetalo srce generala Leona Rupnika.

Hurlingham
Sucursal
Correo
Argentino
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 1596

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 2619